

METODIKA

Ročník 2008

Klasifikace a číselníky

Praha, 17. července 2008

Kód publikace: 0226-08

Č. j.: 743 / 2008 - 21

MEZINÁRODNÍ KLASIFIKACE VZDĚLÁNÍ (ISCED 97)

Zpracoval:

Ředitel odboru:

Oddělení informačních služeb:

Kontaktní zaměstnanec:

Odbor obecné metodiky

Ing. Pavla Trendová

tel.: +420 274 052 304, e-mail: infoservis@czso.cz

Ing. Marie Matoušková, e-mail: marie.matouskova@czso.cz

Český statistický úřad
2008

Zajímají Vás nejnovější údaje o inflaci, HDP, obyvatelstvu, průměrných mzdách a mnohé další?
Najdete je na stránkách ČSÚ na internetu: **www.czso.cz**.

Tato publikace je platná k 1. lednu 2008. Případná další doplnění a revize budou zveřejněny v následujících vydáních a na internetových stránkách ČSÚ (**www.czso.cz**), pod záložkou Klasifikace, číselníky, kde jsou aktuální znění všech klasifikací a jejich částí (např. převodníků, vysvětlivek).

OBSAH:

I. NORMATIVNÍ ČÁST	5
SDĚLENÍ ČSÚ č. 358/2007 Sb.	7
II. METODICKÁ ČÁST	11
PŘEDMLUVA	13
ISCED 97 – Mezinárodní klasifikace vzdělání	13
ISCED 97 – zavedení v České republice	13
<i>Historie</i>	13
<i>Současnost</i>	14
<i>Zavedení a aktualizace ISCED 97</i>	14
<i>Závaznost klasifikace</i>	14
<i>Další vývoj</i>	14
METODIKA KLASIFIKACE	15
ISCED 97 – ZÁKLADNÍ INFORMACE	15
<i>Užití Mezinárodní klasifikace vzdělání ISCED 97</i>	15
<i>ISCED 97 a KKO, výhody a nevýhody</i>	15
<i>Základní definice</i>	16
ISCED 97 – PRÁCE S KLASIFIKACÍ	17
<i>Úrovně vzdělání</i>	17
<i>Obory vzdělání</i>	18
III. SYSTEMATICKÁ ČÁST	21
ISCED 97 – ÚROVNĚ VZDĚLÁNÍ	23
<i>Systematické uspořádání</i>	23
ISCED 97 – OBORY VZDĚLÁNÍ	24
<i>Systematické uspořádání</i>	24
<i>Sumární položky pro Eurostat</i>	26
IV. VYSVĚTLIVKY	29
ISCED 97 – ÚROVNĚ VZDĚLÁNÍ	31
ISCED 0 - Preprimární vzdělání	33
ISCED 1 - Primární vzdělání	34
ISCED 2 - Nižší sekundární vzdělání	35
ISCED 3 - Vyšší sekundární vzdělání	37
ISCED 4 - Postsekundární neterciární vzdělání	39
ISCED 5 - Terciární vzdělání - první stupeň	41
ISCED 6 - Terciární vzdělání - druhý stupeň	43
ISCED 97 – OBORY VZDĚLÁNÍ	44
0 – Obecné vzdělání	49
1 – Vzdělávání a výchova	51
2 – Humanitní vědy a umění	53
3 – Společenské vědy, obchod a právo	58
4 – Přírodní vědy, matematika a informatika	64
5 – Technické vědy, výroba a stavebnictví	68
6 – Zemědělství a veterinářství	75
7 – Zdravotnictví a sociální péče	78
8 – Služby	82
9 – Nezačlenitelné programy	88
LITERATURA	89

I. NORMATIVNÍ ČÁST

SDĚLENÍ ČSÚ č. 358/2007 Sb.

358

SDĚLENÍ

Českého statistického úřadu

ze dne 13. prosince 2007

o zavedení Mezinárodní klasifikace vzdělání – ISCED 97

Český statistický úřad podle § 19 odst. 2 zákona č. 89/1995 Sb., o státní statistické službě, ve znění pozdějších předpisů, zavádí s účinností od 1. ledna 2008 Mezinárodní klasifikaci vzdělání – ISCED 97.

Mezinárodní klasifikace vzdělání ISCED 97 byla schválena na 29. zasedání Generální konference UNESCO v listopadu 1997 jako nástroj pro shromažďování, zpracování a zpřístupňování vzdělávacích statistik jak v jednotlivých zemích, tak v mezinárodním měřítku. Rozpracování Mezinárodní klasifikace vzdělání ISCED 97 bylo provedeno v úzké spolupráci s OECD (úrovně vzdělání) a Eurostatem (obory vzdělání).

Klasifikace má dvě na sobě nezávislé části: úrovně vzdělání a obory vzdělání.

Úrovně vzdělání (příloha 1)

Mezinárodní klasifikace vzdělání ISCED 97 má 7 základních úrovní (kategorií) vzdělání – kategorie 0 až 6. Kategorie 2, 3, 4 a 5 se dále člení na podkategorie, které charakterizují typ následného vzdělání nebo určení. Pro určování kategorie, resp. podkategorie úrovně jsou používána klasifikační a doplňková hlediska.

Obory vzdělání (příloha 2)

Obory vzdělání jsou uspořádány do třístupňové klasifikace. Pro stanovení oboru je určující předmětová látka vyučovaná ve vzdělávacím programu.

Platné znění Mezinárodní klasifikace vzdělání – ISCED 97 včetně metodiky pro kódování úrovně a oboru vzdělání bude k dispozici na nosiči v elektronické podobě v odboru informačních služeb Českého statistického úřadu, Na padesátém 81, 100 82 Praha 10 a na internetových stránkách ČSÚ na adrese www.czso.cz.

Předseda:

Ing. **Fischer**, CSc. v. r.

Úrovně vzdělání

ÚROVEŇ	PLNÝ NÁZEV ÚROVNĚ
0	Preprimární vzdělání
1	Primární vzdělání nebo první stupeň základního vzdělání
2	Nižší sekundární vzdělání nebo druhý stupeň základního vzdělání
2A	Nižší sekundární vzdělání - přímý přístup ke vzdělání úrovně 3
2B	Nižší sekundární vzdělání - přímý přístup ke vzdělání úrovně 3C
2C	Nižší sekundární vzdělání - konečné vzdělání, přímý vstup na trh práce
3	Vyšší sekundární vzdělání
3A	Vyšší sekundární vzdělání - přímý přístup ke vzdělání úrovně 5
3B	Vyšší sekundární vzdělání - přímý přístup ke vzdělání úrovně 5B
3C	Vyšší sekundární vzdělání - konečné vzdělání, přímý vstup na trh práce, přístup ke vzdělání úrovně 4A
4	Postsekundární neterciární vzdělání
4A	Postsekundární neterciární vzdělání - přímý přístup ke vzdělání úrovně 5
4B	Postsekundární neterciární vzdělání - přímý přístup ke vzdělání úrovně 5B
4C	Postsekundární neterciární vzdělání - konečné vzdělání, přímý vstup na trh práce
5	První stupeň terciárního vzdělání
5A	První stupeň terciárního vzdělání - přímý přístup ke vzdělání úrovně 6
5B	První stupeň terciárního vzdělání - konečné vzdělání, přímý vstup na trh práce
6	Druhý stupeň terciárního vzdělání

Obory vzdělání

OBOR	PLNÝ NÁZEV OBORU	OBOR	PLNÝ NÁZEV OBORU
0	Obecné vzdělání	215	Uměleckořemeslné dovednosti
01	Všeobecně vzdělávací programy	22	Humanitní vědy
010	Všeobecně vzdělávací programy	220	Humanitní vědy – širší programy
08	Čtení, psaní a počítání	221	Náboženství
080	Čtení, psaní a počítání	222	Cizí jazyky
09	Osobní dovednosti	223	Mateřský jazyk
090	Osobní dovednosti	225	Historie a archeologie
1	Vzdělávání a výchova	226	Filozofie a etika
14	Příprava učitelů a pedagogika	3	Společenské vědy, obchod a právo
140	Příprava učitelů a pedagogika – širší programy	31	Společenské vědy a vědy o lidském chování
142	Pedagogika	310	Společenské vědy a vědy o lidském chování – širší programy
143	Příprava učitelů pro předškolní výchovu	311	Psychologie
144	Příprava učitelů pro základní vzdělávání	312	Sociologie a kulturologie
145	Příprava učitelů všeobecně vzdělávacích předmětů	313	Politické vědy a občanská nauka
146	Příprava učitelů odborných předmětů	314	Ekonomie
2	Humanitní vědy a umění	32	Žurnalistika a informace
21	Umění	321	Žurnalistika a zpravodajství
210	Umění – širší programy	322	Knihovnictví, informace a archivnictví
211	Výtvarné umění	34	Obchod, řízení a správa
212	Hudba a divadelní (interpretační) umění	340	Obchod, řízení a správa – širší programy
213	Audiovizuální technika a mediální výroba a produkce	341	Velkoobchod a maloobchod
214	Design	342	Marketing a propagace
		343	Peněžnictví, bankovníctví, pojišťovnictví

OBOR	PLNÝ NÁZEV OBORU
344	Účetnictví a daně
345	Management a správa
346	Sekretářské a kancelářské práce
347	Pracovní prostředí
38	Právo
380	Právo
4	Přírodní vědy, matematika a informatika
42	Vědy o živé přírodě
421	Biologie a biochemie
422	Vědy o životním prostředí
44	Vědy o neživé přírodě
440	Vědy o neživé přírodě – širší programy
441	Fyzika
442	Chemie
443	Vědy o Zemi
46	Matematika a statistika
461	Matematika
462	Statistika
48	Informatika
481	Počítačové vědy
482	Užití počítačů
5	Technické vědy, výroba a stavebnictví
52	Technické vědy a technické obory
520	Technické vědy a technické obory – širší programy
521	Strojírenství, kovovýroba a metalurgie
522	Elektrotechnika a energetika
523	Elektronika a automatizace
524	Chemické výroby
525	Motorová vozidla, lodě a letadla
54	Výroba a zpracování
540	Výroba a zpracování – širší programy
541	Potravinářství
542	Výroba textilu, oděvů a obuvi, zpracování kůže
543	Výroba a zpracování materiálů (dřevo, papír, plasty, sklo)
544	Hornictví a těžba
58	Architektura a stavebnictví
581	Architektura a urbanismus
582	Stavebnictví a inženýrské stavitelství
6	Zemědělství a veterinářství
62	Zemědělství, lesnictví a rybářství
620	Zemědělství, lesnictví a rybářství – širší programy
621	Rostlinná a živočišná výroba

OBOR	PLNÝ NÁZEV OBORU
622	Zahradnictví
623	Lesnictví
624	Rybářství
64	Veterinářství
640	Veterinářství
7	Zdravotnictví a sociální péče
72	Zdravotnictví
720	Zdravotnictví – širší programy
721	Humánní medicína
723	Ošetrovatelství
724	Stomatologie
725	Lékařská diagnostika a léčebná technika
726	Terapie a rehabilitace
727	Farmacie
76	Sociální péče
761	Péče o děti a mládež
762	Sociální péče a poradenství
8	Služby
81	Osobní služby
810	Osobní služby – širší programy
811	Hotelnictví, restaurace, stravování
812	Cestování, turismus a volný čas
813	Sporty
814	Služby pro domácnost
815	Kadeřnické a kosmetické služby
84	Přepravní služby a spoje
840	Přepravní služby a spoje
85	Ochrana životního prostředí
850	Ochrana životního prostředí – širší programy
851	Technologie ochrany životního prostředí
852	Přírodní prostředí a přirozené formy života
853	Veřejné hygienické služby
86	Bezpečnostní služby
860	Bezpečnostní služby – širší programy
861	Ochrana osob a majetku
862	Bezpečnost a ochrana zdraví při práci
863	Vojsko a obrana
9	Nezačlenitelné programy
99	Nezačlenitelné programy
999	Nezačlenitelné programy

Sumární položky:	141 Příprava učitelů	= 143 + 144 + 145 + 146
	224 Historie, filozofie a příbuzné obory	= 225 + 226
	722 Zdravotnické služby	= 725 + 726 + 727

II. METODICKÁ ČÁST

PŘEDMLUVA

ISCED 97 – Mezinárodní klasifikace vzdělání

Mezinárodní klasifikace vzdělání (International Standard Classification of Education – **ISCED**) byla vytvořena UNESCO počátkem 70. let, aby sloužila jako nástroj vhodný pro shromažďování, zpracování a zpřístupňování vzdělávacích statistik jak v jednotlivých zemích, tak v mezinárodním měřítku. Byla schválena Mezinárodní konferencí o vzdělání na jejím 35. zasedání (Ženeva, 1975) a následně Generální konferencí UNESCO na 20. zasedání (Paříž 1978).

Mnohaleté zkušenosti, které s používáním této klasifikace označované jako ISCED 1967 měly jak instituce v jednotlivých zemích, tak i mezinárodní organizace, ukázaly, že je nutno ji zrevidovat a zaktualizovat a usnadnit tak mezinárodní zpracovávání a srovnávání statistik vzdělání. Revidovaná klasifikace, nazvaná **ISCED 1997**, byla schválena na 29. zasedání Generální konference UNESCO v listopadu 1997. Byla připravena pracovní skupinou ustavenou generálním ředitelem UNESCO a je výsledkem četných mezinárodních jednání. Zaměřuje se zejména na dvě klasifikační hlediska: na úroveň vzdělání a na obor vzdělání.

Mezinárodně založený koncept klasifikace vzdělání je základním krokem učiněným pro možnost získání mezinárodně srovnatelných údajů o vzdělanosti populace a procesu vzdělávání v různých systémech. Bylo proto žádoucí, aby členské země OSN přistoupily na jednotnou metodiku zpracovanou UNESCO a získávaly statistické údaje v této oblasti za použití ISCED. V současné době se již údaje mapující proces vzdělávání do OECD, Eurostatu, UNESCO i dalších mezinárodních organizací podle klasifikace ISCED předávají.

ISCED 97 – zavedení v České republice

Historie

V důsledku změn ve vzdělávacím systému po roce 1989 přestávala v České republice vyhovovat platná **Jednotná klasifikace oborů vzdělání (JKOV)** z roku 1982 a bylo zapotřebí systém sledování oborů a úrovní vzdělání obyvatelstva zásadně přepracovat. Pro zavedení nové klasifikace oborů vzdělání byly v podstatě dvě možnosti:

- i převzetí v té době vznikající mezinárodní klasifikace vzdělání – revidované ISCED 67,
- ii vytvoření národní klasifikace podle podmínek, struktury a zaměření české vzdělávací soustavy.

Zejména s ohledem na snahu resortu školství využívat novou klasifikaci i pro resortní potřeby administrativního a evidenčního charakteru bylo rozhodnuto, že bude použita možnost (ii), která může lépe popisovat specifickosti českého školství a je pro tyto účely lépe využitelná.

Nová **Klasifikace kmenových oborů vzdělání (KKOV)**, která nahradila původní JKOV, byla v České republice připravena v roce 1998. Metodickou a obsahovou gesci nad klasifikací má Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy, především jeho odbor středního a vyššího odborného vzdělávání a odbor vysokých škol. Vedením klasifikace po legislativní a technické stránce byl pověřen Český statistický úřad, do jehož kompetence tato činnost spadá. Klasifikace kmenových oborů vzdělání byla prvně zavedena opatřením ČSÚ publikovaným v částce 68/1998 Sb. s účinností od 1. září 1998. Nově zavedena byla sdělením č. 320/2003 Sb. ze dne 9. září 2003 zveřejněným v částce č. 106/2003 Sb. Na podkladě požadavků resortu MŠMT je aktualizována obvykle 1x ročně před zahájením nového školního roku. Aktualizace KKOV zveřejňuje ČSÚ formou sdělení ve Sbírce zákonů.

Zavedení KKOV jakožto jediného systému pro sledování oborů a úrovní vzdělávání v ČR se postupem času ukázalo jako nedostačující pro klasické statistické účely, především v okamžiku, kdy je zapotřebí komunikovat o dané problematice se zahraničními a mezinárodními subjekty. Z toho důvodu byla zahájena jednání a spolupráce mezi hlavními zainteresovanými resorty, tj. školstvím a státní statistikou, o přehodnocení systému sledování problematiky vzdělání a vzdělávání. Hlavním cílem bylo zavedení mezinárodní klasifikace ISCED 97 v ČR s gescí ČSÚ a s odborným dohledem MŠMT.

Současnost

V průběhu roku 2007 byla mezinárodní klasifikace vzdělání ISCED 97 připravena po metodické i systematické stránce k aplikaci v českém prostředí. Při této práci byly v širokém rozsahu využity poznatky a materiály Ústavu pro informace ve vzdělání, který se této problematice v rámci resortu školství věnuje. Klasifikace je připravena tak, aby po metodické i technologické stránce vyhovovala v maximální možné míře zejména statistickým potřebám pro zjišťování úrovně a oborů vzdělání českých i zahraničních respondentů.

Zavedení a aktualizace ISCED 97

Mezinárodní klasifikace vzdělání ISCED 97 byla v České republice zavedena sdělením Českého statistického úřadu č. 358/2007 Sb. ze dne 13. prosince 2007 zveřejněným v částce č. 109/2007 Sb. Český statistický úřad bude, jakožto gestor, zajišťovat promítnutí metodických a dalších změn do klasifikace. Aktualizace bude ČSÚ zveřejňovat ve Sbírce zákonů, Zpravodaji ČSÚ a na internetových stránkách ČSÚ.

Závaznost klasifikace

Použití Mezinárodní klasifikace vzdělání ISCED 97 je závazné tam, kde metodika statistického zjišťování vyžaduje mezinárodní srovnatelnost údajů o vzdělání populace a předávání dat z této oblasti k mezinárodním statistickým účelům. Její aplikace je mezinárodními organizacemi vyžadována.

Při respektování metodického omezení použitelnosti Klasifikace kmenových oborů vzdělání lze statistická zjišťování v oblasti úrovně a oborů vzdělání populace, jejichž použití nepřesahuje rámec České republiky, provádět rovněž podle KKOv. Volbu použité klasifikace provádí zadavatel zjišťování.

Další vývoj

Zavedená klasifikace ISCED 97 je koncipována jako základ systému, který by měl v budoucnu poskytovat komplexní informace o vzdělávacích systémech a jimi poskytovaném vzdělání. Na jeho základní dvě části zabývající se úrovněmi vzdělání a obory vzdělání by měly navázat další části řešící např. poskytovatele vzdělání, formy vzdělání apod., na nichž v současnosti UNESCO pracuje.

Klasifikace kmenových oborů vzdělání přechází na základě dohody mezi ČSÚ a MŠMT od 1. ledna 2009 do plné gesce resortu školství, kde ji bude spravovat Ústav pro informace ve vzdělávání.

METODIKA KLASIFIKACE

ISCED 97 – ZÁKLADNÍ INFORMACE

Metodika ISCED 97 aplikovaná v České republice vychází především z mezinárodní klasifikace ISCED 97 vydané UNESCO a ji rozpracovávajících materiálů OECD a Eurostatu. Klasifikace byla v rámci přípravy české verze porovnávána s uspořádáním úrovní a oborů vzdělání v českém školství a v detailech doplněna či upravena tak, aby byla v ČR bez problémů použitelná. Významný podíl na těchto nezbytných analýzách a na přípravě klasifikace ISCED 97 má **Ústav pro informace ve vzdělání**.

Vzhledem k tomu, že obě hlavní klasifikační hlediska, **ÚROVEŇ VZDĚLÁNÍ** a **OBORY VZDĚLÁNÍ**, jsou **nezávislá**, mohou být nezávisle na sobě používána.

Mezinárodní klasifikace vzdělání ISCED 97 je použitelná jak pro statistické účely, tak pro popisy vzdělávacích procesů ve školství. Metodické texty obou částí klasifikace ISCED 97 (úrovně i obory) musí v českém prostředí rozlišovat pojmy „vzdělání“ a „vzdělávání“, přičemž hlavním kritériem pro rozlišení je místo a způsob použití klasifikace. Mezinárodní klasifikace vzdělání ISCED 97 byla v ČR připravena hlavně pro statistické použití, upřednostňuje proto pohled na vzdělání, v konkrétním kontextu může však mít význam i pro vzdělávání.

Zavedením Mezinárodní klasifikace vzdělání ISCED 97 do systému klasifikací a číselníků Českého statistického úřadu byl vytvořen základ pro vypracovávání statistik o vzdělanosti obyvatelstva na mezinárodně srovnatelné bázi. Metodika Mezinárodní klasifikace vzdělání ISCED 97 je kromě této publikace podrobně popsána i na internetových stránkách ČSÚ na adrese **www.czso.cz**.

Užití Mezinárodní klasifikace vzdělání ISCED 97

Klasifikace ISCED 97 je určena k využití především ve statistických zjišťováních prováděných u obyvatelstva, kde objektem statistického zjišťování je osoba. Není konstruována tak, aby mohla sloužit k administrativním a evidenčním potřebám konkrétního školského systému, který se vždy odvíjí od legislativní úpravy vzdělávacího procesu a historických základů v dané zemi. Těmto potřebám v podmínkách českého školství vyhovuje již dříve zavedená KKOV.

Ze statistického zjišťování nejsou podle metodiky ISCED 97 vyloučeny žádné osoby. Zjišťování vzdělání podle ISCED 97 mohou být podrobeni všichni respondenti bez ohledu na

- věk (tj. ve věku 0+),
- zemi / země absolvování vzdělání a její / jejich vzdělávací systém,
- zemi a charakter pobytu respondenta (trvalý, obvyklý, přechodný, nehlášený apod.),
- rok ukončení vzdělání,
- národnost a státní příslušnost,
- příslušnost k jiným skupinám obyvatelstva.

Aby bylo možno provádět v podmínkách České republiky šetření dle ISCED 97 i u osob, které neabsolvovaly český vzdělávací systém nebo které jej absolvovaly v době jiné právní úpravy českého školství, jsou v metodických pasážích obsažena i pravidla obecnějšího charakteru (např. širší věkové hranice pro různé úrovně vzdělání, u nás neobvyklé obory vzdělání apod.).

Výsledky statistického zjišťování prováděného podle ISCED 97 jsou přímo srovnatelné s výsledky stejného statistického zjišťování prováděného v jiné zemi.

ISCED 97 a KKOV, výhody a nevýhody

ISCED 97 je klasifikace konstruovaná tak, aby dokázala postihnout úrovně i obory vzdělání poskytované respondentům v různých školských systémech a různých časových obdobích na celém světě. Systematicky proto člení vzdělávací problematiku výhradně po odborné linii a důsledně se oprošťuje od jakýchkoliv vazeb na legislativní úpravy vzdělávacích procesů. Jedině tímto postupem lze získat přímo srovnatelné statistické

údaje v různých zemích. Klasifikace se proto uplatní zejména ve statistických šetřeních u obyvatelstva a je jedinou akceptovatelnou klasifikací pro mezinárodní účely.

KKOV je klasifikace vycházející z platné legislativní úpravy českého vzdělávacího systému. Popisuje všechny aktuální kmenové obory vzdělání, poskytované českou vzdělávací soustavou na středoškolské a vysokoškolské úrovni. Obory a stupně vzdělání jsou zde prostřednictvím kmenových oborů vzdělání pevně svázány, čímž je vytvořen pevný základ pro administrativní a evidenční potřeby resortu MŠMT. Klasifikace není použitelná pro mezinárodní účely.

Z uvedeného vyplývá, že s ohledem na zcela odlišný metodický přístup obou platných klasifikací ke sledování vzdělání je převoditelnost mezi oběma systémy velmi problematická.

Výhody a nevýhody obou klasifikací:

	ISCED 97	KKOV
+	• mezinárodní srovnatelnost • obory vzdělání jsou popisovány v obecné hierarchii odborností • úrovně vzdělání jsou definovány podle tzv. obvyklých hodnot různých kritérií • obecný přístup ke klasifikování oborů i úrovní vzdělání umožňuje použití pro různé vzdělávací systémy a různá období absolutoria	• popisuje český vzdělávací systém • obsahuje aktuální kmenové obory vzdělání – vhodná pro evidence a administrativu resortu • stupně vzdělání jsou definovány podle naší školské soustavy • obory a stupně vzdělání jsou kódem svázány do konkrétní přípustné kombinace
–	• není vhodná pro administrativní účely konkrétního vzdělávacího systému • dosažené vzdělání hodnocené podle ISCED 97 není certifikátem pro respondenta • neposkytuje detailní informace o absolvovaném oboru a o druhu školy	• není použitelná pro mezinárodní srovnání • nelze použít pro klasifikaci dosaženého vzdělání osob, které ukončily vzdělávací proces před rokem 1998 • nelze použít pro osoby, které ukončily vzdělávací proces mimo ČR • řeší jen úrovně vzdělávání SŠ a VŠ

Základní definice

Vzdělání – tento pojem bude využit hlavně v případě statistických zjišťování, kdy jde o **popis ukončeného** vzdělávacího procesu respondenta.

Vzdělávání – je **proces**, v jehož průběhu osoba získává určitou kvalifikaci.

Vzdělávací program je **základní jednotkou ISCED**. Vzdělávací programy jsou v ISCED definovány na základě jejich obsahu jako skupina nebo posloupnost vzdělávacích aktivit organizovaných tak, aby splnily stanovený cíl nebo určitý soubor vzdělávacích úkolů. Těmito cíli může být například příprava pro další studium, kvalifikace pro výkon určitého povolání nebo skupiny povolání nebo pouhé rozšíření znalostí a porozumění problému. Každý vzdělávací program ISCED je klasifikován jednou konkrétní úrovní a jedním oborem vzdělání.

Úroveň vzdělání, resp. dosažená úroveň vzdělání je v podstatě dána absolvováním konkrétního vzdělávacího programu. Hlediska pro určení úrovně programu jsou vymezena hodnotami určitých parametrů, např. (obvyklého) věku účastníka, kvalifikace pedagogických pracovníků, typu následného vzdělávání nebo určení apod.

Obory vzdělání a přípravy jsou definovány jako předmětová látka vyučovaná ve vzdělávacím programu. Principem klasifikace pro obory vzdělání a přípravy je přístup podle obsahové náplně. Programy jsou sdružovány na základě obsahové příbuznosti. Agregovány jsou do podrobně vymezených, úzce vymezených a široce vymezených oborů podle „příbuznosti poznatků“. O tom, do kterého oboru má být program zařazen, rozhoduje **obsah hlavních vyučovaných předmětů**.

ISCED 97 – PRÁCE S KLASIFIKACÍ

Mezinárodní klasifikace vzdělání ISCED 97 je především **statistickou** klasifikací. Její hlavní význam spočívá v **jednotných metodických pravidlech** pro hodnocení úrovně a oborů vzdělání respondentů. Při použití ISCED 97 proto nehraje roli to, v jaké zemi / zemích, v jakých školských systémech, pod jakou legislativou či v které době svého vzdělání respondent dosáhl. Důležitý je naopak jednotný postup použitý pro správné stanovení úrovně a oboru vzdělání tak, aby zařazení respondenta podle této klasifikace bylo co nejpřesnější a aby tím i získané statistické údaje byly věrohodné a současně mezinárodně srovnatelné.

Kódy přiřazené podle této klasifikace respondentovi **nejsou** pro něj **certifikátem o dosaženém vzdělání**. Slouží výhradně statistickým účelům.

Hlavní metodou pro přiřazení správné úrovně či oboru vzdělání je hodnocení respondenta podle odborných kritérií popsaných v metodické části. Tuto metodu lze použít pro kteréhokoliv respondenta. Avšak vzhledem k tomu, že popisy zde jsou orientovány především na český vzdělávací systém, mohou nastat případy, zejména při zjišťování prováděném u cizinců, že tyto popisy nepostihnou specifčnosti jiných školských systémů. V tom případě je možno nalézt další zpřesňující informace v literatuře ILO, OECD, resp. Eurostatu – viz přehled literatury.

Pomocnou metodou pro přiřazení správné úrovně či oboru vzdělání je použití pomocných souborů zpracovaných ČSÚ v úzké spolupráci s odbornými pracovišti resortu školství. I zde se však vychází hlavně z českého vzdělávacího systému. Oba pomocné soubory, pro úroveň i obory vzdělání, jsou technologicky připraveny pro klasické databázové, ale i pro samostatné použití. Umístěny jsou i na internetových stránkách ČSÚ.

Doporučení:

Tam, kde jsou splněny technické i metodické předpoklady pro použití pomocné metody při klasifikování respondenta, je její použití výhodnější, neboť se zde uplatní její přednosti, tj. rychlost a podstatně větší přesnost. Pakliže nelze z důvodů absence některých předpokladů pomocnou metodu použít, postupuje se standardně podle metodických popisů, tj. hlavní metodou.

Úrovně vzdělání

Hlavní metoda pro stanovení úrovně vzdělání v ISCED 97 vychází z metodických popisů a použít ji lze pro všechny skupiny respondentů bez výjimky. Respondentovi se přiřadí úroveň poskytovaná vzdělávacím programem podle klasifikačních a doplňkových hledisek uvedených u popisu charakteristik jednotlivých úrovní ISCED 97. Tento způsob je náročný na precizní popis vzdělávacího programu.

Pomocná metoda pro stanovení úrovně vzdělání je postavena na využití **pomocného souboru** uloženého v databázi ČSÚ. Pomocný soubor obsahuje jednotlivé druhy škol v České republice, resp. jejich vzdělávací programy, kde každá položka souboru nese atribut příslušné úrovně vzdělání a je i vazbou napojena na úroveň vzdělání, kterou tento vzdělávací program poskytuje / poskytoval.

Pokud absolvovaná škola, resp. vzdělávací program byly při zjišťování v pomocném souboru nalezeny, je současně hned známa správná úroveň dosaženého vzdělání respondenta. Tento postup je úspěšný především při určování úrovně vzdělání respondentů nabyté v **českém** vzdělávacím systému a zejména u mladších generací populace. Aby bylo možno soubor při statistickém zjišťování použít pro co nejširší počet respondentů, doplňují se do něj v současné době informace o historických, již neexistujících vzdělávacích programech (školách), jejichž absolventi jsou v populaci stále zastoupeni.

Jestliže při určování úrovně vzdělání respondentů pomocnou metodou dojde k situaci, že jejich absolvovaná škola, resp. vzdělávací program nebyly v pomocném souboru vzdělávacích programů nalezeny, použije se ke zjištění úrovně vzdělání standardní, hlavní metoda. To může nastat hlavně v případech, kdy jde o respondenty

- zejména starší, kteří absolvovali posuzovaný vzdělávací program v dobách platnosti starších českých vzdělávacích systémů, a „jejichž“ škola nebyla zatím ještě do pomocného souboru zařazena,
- kteří absolvovali školu v cizině (tyto školy, resp. vzdělávací programy nejsou v pomocném souboru zakládány).

Obory vzdělání

Hlavní metoda pro stanovení oborů vzdělání v ISCED 97 vychází z metodických popisů. Respondentovi se přiřadí obor vzdělání poskytovaný vzdělávacím programem podle popisu charakteristik uvedených v metodické kapitole o jednotlivých oborech ISCED 97. Při kódování konkrétního oboru vzdělání se postupně zpřesňuje oblast vzdělání, do které obor patří. V první řadě se proto stanoví skupina široce vymezených oborů, poté se za pomoci popisů stanoví úzce vymezené obory a následně podrobně vymezené obory.

Pro kódování oborů vzdělání není rozhodující to, v které zemi bylo vzdělání absolvováno. Postupuje-li se však při klasifikaci oborů pouze podle názvů programů, mohou se udělat velké chyby, zejména v případě některých všeobecně rozšířených pojmů, které jsou používány v mnoha kontextech (např. „komunikace“, „management“ atd.). Název programu může mít také v různých zemích různý význam. Vhodnější metodou pro správné určení oboru vzdělání je proto orientace na hlavní obsahovou náplň vzdělávacího programu a její porovnání s popisem oboru vzdělání. Pomůckou může být výčet programů, které konkrétní obor zahrnuje.

Při kódování oboru vzdělání u respondenta se neberou v úvahu ani osobní důvody účasti v programech (zábava, zájem, získání zaměstnání atd.), ani předpokládané povolání.

Pomocná metoda spočívá ve využití **pomocného souboru** obsahujícího spektrum nejběžnějších detailně vymezených oborů – předmětů, které jsou propojeny na správné kódy podrobně vymezených oborů. Tyto *detailně vymezené obory* (též „programy“ nebo „předměty“) mají pětimístné kódy, jejichž první tři znaky jsou současně kódem příslušného podrobně vymezeného oboru. Položky v tomto pomocném souboru jsou vytvořeny na základě oborů vzdělání reálně zavedených v českém vzdělávacím systému pro usnadnění správného kódování oborů vzdělání.

Pomocný soubor je k dispozici v abecedním i systematickém uspořádání. **Kódy pomocného souboru nemají mezinárodní platnost** a nelze je proto používat pro předávání údajů do mezinárodních systémů. Před předáním je třeba provést agregaci na podrobně, resp. úzce vymezené obory.

III. SYSTEMATICKÁ ČÁST

ISCED 97 – ÚROVNĚ VZDĚLÁNÍ

Systematické uspořádání

ÚROVEŇ	PLNÝ NÁZEV ÚROVNĚ
0	Preprimární vzdělání
1	Primární vzdělání nebo první stupeň základního vzdělání
2	Nižší sekundární vzdělání nebo druhý stupeň základního vzdělání
2A	Nižší sekundární vzdělání - přímý přístup ke vzdělání úrovně 3
2B	Nižší sekundární vzdělání - přímý přístup ke vzdělání úrovně 3C
2C	Nižší sekundární vzdělání - konečné vzdělání, přímý vstup na trh práce
3	Vyšší sekundární vzdělání
3A	Vyšší sekundární vzdělání - přímý přístup ke vzdělání úrovně 5
3B	Vyšší sekundární vzdělání - přímý přístup ke vzdělání úrovně 5B
3C	Vyšší sekundární vzdělání - konečné vzdělání, přímý vstup na trh práce, přístup ke vzdělání úrovně 4A
4	Postsekundární neterciární vzdělání
4A	Postsekundární neterciární vzdělání - přímý vstup do úrovně 5
4B	Postsekundární neterciární vzdělání - přímý přístup do úrovně 5B
4C	Postsekundární neterciární vzdělání - konečné vzdělání, přímý vstup na trh práce
5	První stupeň terciárního vzdělání
5A	První stupeň terciárního vzdělání - přímý přístup ke vzdělání úrovně 6
5B	První stupeň terciárního vzdělání - konečné vzdělání, přímý vstup na trh práce
6	Druhý stupeň terciárního vzdělání

ISCED 97 – OBORY VZDĚLÁNÍ

Systematické uspořádání

KÓD OBORU	NÁZEV OBORU VZDĚLÁNÍ
0	Obecné vzdělání
01	Všeobecně vzdělávací programy
010	Všeobecně vzdělávací programy
08	Čtení, psaní a počítání
080	Čtení, psaní a počítání
09	Osobní dovednosti
090	Osobní dovednosti
1	Vzdělávání a výchova
14	Příprava učitelů a pedagogika
140	Příprava učitelů a pedagogika – širší programy
142	Pedagogika
143	Příprava učitelů pro předškolní výchovu
144	Příprava učitelů pro základní vzdělávání
145	Příprava učitelů všeobecně vzdělávacích předmětů
146	Příprava učitelů odborných předmětů
2	Humanitní vědy a umění
21	Umění
210	Umění – širší programy
211	Výtvarné umění
212	Hudba a divadelní (interpretační) umění
213	Audiovizuální technika a mediální výroba a produkce
214	Design
215	Uměleckořemeslné dovednosti
22	Humanitní vědy
220	Humanitní vědy – širší programy
221	Náboženství
222	Cizí jazyky
223	Mateřský jazyk
225	Historie a archeologie
226	Filozofie a etika
3	Společenské vědy, obchod a právo
31	Společenské vědy a vědy o lidském chování
310	Společenské vědy a vědy o lidském chování – širší programy
311	Psychologie
312	Sociologie a kulturologie
313	Politické vědy a občanská nauka
314	Ekonomie
32	Žurnalistika a informace
321	Žurnalistika a zpravodajství
322	Knihovnictví, informace a archivnictví
34	Obchod, řízení a správa
340	Obchod, řízení a správa – širší programy
341	Velkoobchod a maloobchod
342	Marketing a propagace
343	Peněžnictví, bankovnictví, pojišťovnictví
344	Účetnictví a daně

KÓD OBORU	NÁZEV OBORU VZDĚLÁNÍ
345	Management a správa
346	Sekretářské a kancelářské práce
347	Pracovní prostředí
38	Právo
380	Právo
4	Přírodní vědy, matematika a informatika
42	Vědy o živé přírodě
421	Biologie a biochemie
422	Vědy o životním prostředí
44	Vědy o neživé přírodě
440	Vědy o neživé přírodě – širší programy
441	Fyzika
442	Chemie
443	Vědy o Zemi
46	Matematika a statistika
461	Matematika
462	Statistika
48	Informatika
481	Počítačové vědy
482	Užití počítačů
5	Technické vědy, výroba a stavebnictví
52	Technické vědy a technické obory
520	Technické vědy a technické obory – širší programy
521	Strojírenství, kovovýroba a metalurgie
522	Elektrotechnika a energetika
523	Elektronika a automatizace
524	Chemické výroby
525	Motorová vozidla, lodě a letadla
54	Výroba a zpracování
540	Výroba a zpracování – širší programy
541	Potravinářství
542	Výroba textilu, oděvů a obuvi, zpracování kůže
543	Výroba a zpracování materiálů (dřevo, papír, plasty, sklo)
544	Hornictví a těžba
58	Architektura a stavebnictví
581	Architektura a urbanismus
582	Stavebnictví a inženýrské stavitelství
6	Zemědělství a veterinářství
62	Zemědělství, lesnictví a rybářství
620	Zemědělství, lesnictví a rybářství – širší programy
621	Rostlinná a živočišná výroba
622	Zahradnictví
623	Lesnictví
624	Rybářství
64	Veterinářství
640	Veterinářství
7	Zdravotnictví a sociální péče
72	Zdravotnictví
720	Zdravotnictví – širší programy
721	Humánní medicína
723	Ošetrovatelství a pečovatelství

KÓD OBORU	NÁZEV OBORU VZDĚLÁNÍ
724	Stomatologie
725	Lékařská diagnostika a léčebná technika
726	Terapie a rehabilitace
727	Farmacie
76	Sociální péče
761	Péče o děti a mládež
762	Sociální péče a poradenství
8	Služby
81	Osobní služby
810	Osobní služby – širší programy
811	Hotelnictví, restaurace, stravování
812	Cestování, turismus a volný čas
813	Sporty
814	Služby pro domácnost
815	Kadeřnické a kosmetické služby
84	Přepravní služby a spoje
840	Přepravní služby a spoje
85	Ochrana životního prostředí
850	Ochrana životního prostředí – širší programy
851	Technologie ochrany životního prostředí
852	Přírodní prostředí a přirozené formy života
853	Veřejné hygienické služby
86	Bezpečnostní služby
860	Bezpečnostní služby – širší programy
861	Ochrana osob a majetku
862	Bezpečnost a ochrana zdraví při práci
863	Vojsko a obrana
9	Nezačlenitelné programy
99	Nezačlenitelné programy
999	Nezačlenitelné programy

Sumární položky pro Eurostat

KÓD	NÁZEV OBORU VZDĚLÁNÍ	OBSAH SUMÁRNÍ POLOŽKY
141	Příprava učitelů	143 + 144 + 145 + 146
224	Historie, filozofie a příbuzné obory	225 + 226
722	Zdravotnické služby	725 + 726 + 727

IV. VYSVĚTLIVKY

ISCED 97 – ÚROVNĚ VZDĚLÁNÍ

Popis každého vzdělávacího programu v sobě nese informaci o **úrovni vzdělání**, kterou tento program poskytuje, tedy jaké úrovně vzdělání jeho absolvent dosáhne. V popisu vzdělávacího programu jsou konkretizována jeho **klasifikační a doplňková hlediska**, která jsou určující pro zařazení vzdělávacího programu do hierarchie úrovní vzdělání.

V kódu popisujícím úroveň vzdělání se rozlišují dvě charakteristiky:

- **Úroveň vzdělání** – hlavní kód, pro jehož určení se používají **klasifikační hlediska**,
- **Typ následného vzdělávání** – charakteristika, k jejímuž určení slouží **doplňková hlediska**.

Klasifikace ISCED 97 má 7 základních úrovní vzdělání označených kódy 0 až 6:

Kód	Úroveň vzdělání	Název úrovně
0	ISCED 0	Preprimární vzdělání
1	ISCED 1	Primární vzdělání
2	ISCED 2	Nižší sekundární vzdělání
3	ISCED 3	Vyšší sekundární vzdělání
4	ISCED 4	Postsekundární neterciární vzdělání
5	ISCED 5	Terciární vzdělání - první stupeň
6	ISCED 6	Terciární vzdělání - druhý stupeň

Klasifikační hlediska představují výčet konkrétních podmínek, jejichž splněním je vzdělávací program zařazen do skupiny vzdělávacích programů poskytujících určitou úroveň vzdělání. Tuto úroveň vzdělání pak následně mají jeho absolventi. Struktura klasifikačních hledisek je **specifická pro každou úroveň vzdělání**, hodnoty jednotlivých klasifikačních hledisek jsou definovány vždy pro každý vzdělávací program samostatně.

Orientační výčet hlavních klasifikačních hledisek uvádí následující přehled, podrobněji viz jednotlivé úrovně:

Úroveň vzdělání		Obvyklý věk		Obv. délka trvání (roky)	Vstup z úrovně	Výstup do úrovně	Rámcový vzdělávací program
kód	název	vstupu	výstupu				
0	Preprimární vzdělání	3	6	3	-	1	Uvedení dětí raného věku do prostředí školního typu, získání základních sociálních návyků.
1	Primární vzdělání (první stupeň základního vzdělání)	6	11	5	0	2	Poskytnutí pevného základního vzdělání ve čtení, psaní a matematice spolu s elementárním porozuměním ostatním předmětům.
2	Nižší sekundární vzdělání (druhý stupeň základního vzdělání)	11	15	4	1	3, TP	Dokončení základního vzdělání, položení základů pro celoživotní vzdělávání, vytváření základních dovedností. Konec povinné školní docházky.
3	Vyšší sekundární vzdělání	15	19	4	2	3, 4, 5, TP	Druhý stupeň sekundárního vzdělání, programy jsou častěji předmětově specializovány.
4	Postsekundární neterciární vzdělání	19+	20+	1	3	5, TP	Programy sloužící pro rozšiřování znalostí získaných na úrovni ISCED 3.
5	Terciární vzdělání - první stupeň	19+	24+	5	3, 4	6	Programy s obsahem na vyšší úrovni než ISCED 3 nebo 4 poskytující kvalifikaci k vědecko-výzkumným programům i k profesím s vysokými kvalifikačními požadavky.
6	Terciární vzdělání - druhý stupeň	24+	27+	3+	5	TP	Programy, které vedou přímo k udělení vědecko-výzkumné kvalifikace.

TP = trh práce

Doplňková hlediska slouží k podrobnějšímu členění úrovně vzdělání do podkategorií, které specifikují možnosti následného postupu absolventa v dalším vzdělávání. Jsou proto využity pouze u úrovně vzdělání 2, 3, 4 a 5, z nichž je obecná možnost různého dalšího postupu ve vzdělávacím procesu. Mezi doplňková hlediska patří obvykle (i) zaměření programu, (ii) typ následného vzdělávání nebo určení a (iii) úhrnná teoretická doba trvání programu. Struktura doplňkových hledisek je **specifická pro každou úroveň vzdělání**, hodnoty jednotlivých doplňkových hledisek jsou definovány vždy pro každý vzdělávací program samostatně.

Jednotlivé podkategorie vzdělání jsou určeny kombinací obsahu doplňkových hledisek u konkrétních úrovních vzdělání. V příslušných kapitolách jsou popsány a uspořádány do přehledných schémat. Jednotlivé vzdělávací programy jsou zařazeny do podkategorií A, B, resp. C podle toho umožňují-li vstup do další (a jaké) úrovně nebo směřují-li přímo na trh práce.

Úroveň vzdělání respondenta je dána charakterem absolvovaného **vzdělávacího programu** dle klasifikačních a doplňkových hledisek. Popis jednotlivých úrovní vzdělání proto spočívá především v popisu charakteru do nich spadajících vzdělávacích programů.

Ve statistických úlohách bývá nejobvyklejší zjišťování **nejvyšší** dosažené úrovně vzdělání. Pokud respondent absolvoval různé vzdělávací programy a dosáhl v nich různé úrovně vzdělání, uvádí se nejvyšší dosažená úroveň bez ohledu na pořadí v jakém byla dosažena. Nemusí tedy jít o poslední absolvovaný vzdělávací program.

Za **dosažené** vzdělání lze považovat jen takové, které bylo ukončeno řádným způsobem dle regulí platných pro daný vzdělávací program. Pokud vzdělání nebylo (ještě) řádným způsobem dokončeno a uzavřeno, nemůže být klasifikováno jako dosažené.

Poznámky k následujícím popisům úrovní vzdělání:

Dále uváděné popisy jednotlivých úrovní vzdělání **konkretizují klasifikační a doplňková hlediska** příslušné úrovně a další aspekty důležité pro posuzování úrovně vzdělání. Konkretizace je orientovaná především na podmínky českého školství.

Uváděné **příklady** škol poskytujících vzdělávací program zařazený do popisované úrovně vzdělání jsou vzaty jen ze současného českého školského prostředí. V příkladech nejsou z čistě technických důvodů zahrnuty vzdělávací programy, které jsou již ukončené. Jimi poskytnutá úroveň vzdělání se určuje podle obecných popisů a podle klasifikačních a doplňkových hledisek.

ISCED 0 - Preprimární vzdělání

Základní pravidla

Vzdělávací programy na úrovni ISCED 0, definované jako počáteční stupeň organizované výuky, jsou určeny především k tomu, aby děti raného věku uvedly do prostředí školního typu. Po dokončení těchto programů děti pokračují ve svém vzdělávání na úrovni 1 (primární vzdělávání).

Aby mohl být program považován za preprimární vzdělávání, musí probíhat ve škole nebo v jiném zařízení mimo rodinu. Této formulace se používá pro odlišení činností v takovém prostředí, jako je primární škola, předškolní zařízení nebo mateřská škola, od služeb, které se uskutečňují v prostředí domácnosti nebo v rodině.

Programy preprimárního vzdělávání jsou určeny pro děti, kterým jsou alespoň tři roky. Horní věková hranice závisí na typickém věku pro vstup do primárního vzdělávání (v ČR obvykle 6 let).

Zahrnuje:

- vzdělávání organizované pro děti se speciálními vzdělávacími potřebami. Toto vzdělávání může být poskytováno i v nemocnicích nebo ve školách pro žáky se speciálními vzdělávacími potřebami. V takovém případě nelze určit horní věkovou hranici,
- osoby bez vzdělání, které neukončily ani vzdělání odpovídající 1. stupni základní školy.

Nezahrnuje:

- vzdělávání dospělých.

Klasifikační hlediska

Pro definici začátku a konce preprimárního vzdělávání, to znamená pro hranici mezi preprimárním vzděláváním a péčí o dítě, nebo mezi preprimárním vzděláváním a primárním vzděláváním, jsou důležitá tato hlediska:

- výchovný charakter programu,
- škola nebo jiné zařízení mimo rodinu,
- minimální věk dětí, o které zařízení pečuje,
- horní věková hranice dětí,
- kvalifikace pedagogických pracovníků.

Úroveň ISCED 0 (preprimární vzdělání) poskytují v České republice zařízení, která splňují uvedená kritéria.

Příklady vzdělávacích programů zařazených v ISCED 0 v České republice:

- mateřská škola
- speciální mateřská škola
- přípravný stupeň (pomocné školy)
- přípravný ročník speciální základní školy a zvláštní školy
- přípravná třída pro děti ze sociokulturně znevýhodněného prostředí

ISCED 1 - Primární vzdělání

Základní pravidla

Vzdělávací programy úrovně ISCED 1 jsou obvykle vytvářeny tak, aby žákům poskytly pevné základní vzdělání ve čtení, psaní a matematice spolu s elementárním porozuměním ostatním předmětům, jako jsou dějepis, zeměpis, přírodní vědy, společenské vědy, výtvarné umění a hudba. V některých případech existuje i náboženská výchova.

Vzdělávací programy jsou organizovány spíše na základě výukových jednotek nebo projektů než podle předmětů. Touto základní charakteristikou se liší programy na úrovni ISCED 1 od programů úrovně ISCED 2.

V zemích, kde je primární vzdělávání součástí základního vzdělávání, patří do úrovně 1 pouze jeho první stupeň. Není-li základní vzdělávání oficiálně rozděleno do stupňů, doporučuje se jako první stupeň klasifikovat pouze prvních šest let.

Jádrem této úrovně je vzdělávání dětí, jejichž obvyklý vstupní věk není nižší než pět let a vyšší než sedm let. Tato úroveň trvá většinou pět let plné školní docházky.

Zahrnuje:

- vzdělávací programy určené pro děti se speciálními vzdělávacími potřebami,
- osoby s nedokončeným základním vzděláním (při dokončení vzdělání odpovídajícímu 1. stupni základní školy),
- alfabetizační programy organizované jak v rámci, tak i mimo rámec školského systému, jejichž obsah se podobá obsahu primárního vzdělávání a jež jsou určeny osobám, které jsou příliš staré pro vstup do škol poskytujících primární vzdělávání. Nevyžadují totiž žádné předchozí formální vzdělání.

Klasifikační hlediska

Pro definování úrovně ISCED 1, primárního vzdělávání, platí následující hlediska:

- primární vzdělávání je charakterizováno jako počátek systematického vzdělávání, např. čtení, psaní a matematiky,
- vstup do institucí nebo programů primárního vzdělávání,
- počátek povinné školní docházky v zemích, kde je zavedena.

Úroveň ISCED 1 (primární vzdělání) poskytují v České republice zařízení, která splňují uvedená kritéria.

Příklady vzdělávacích programů zařazených v ISCED 1 v České republice:

- 1. stupeň základní školy (1. – 5. ročník)
- 1. stupeň speciální základní školy (1. – 5. ročník)
- zvláštní škola (1. a 2. stupeň)
- pomocná škola

ISCED 2 - Nižší sekundární vzdělání

Základní pravidla

Obsah vzdělávání úrovně ISCED 2 je obvykle určen k dokončení základního vzdělávání, které začalo úrovní ISCED 1. Vzdělávacím cílem úrovně ISCED 2 je položit základy pro celoživotní vzdělávání a pro rozvoj člověka, na nichž se pak mohou systematicky rozvíjet další vzdělávací příležitosti.

Vzdělávací programy úrovně ISCED 2 se obvykle skládají z více předmětů, které vyučují specializovaní učitelé a v jedné třídě učí častěji více učitelů podle své specializace. Na této úrovni se plně vytvářejí základní dovednosti. Konec úrovně ISCED 2 se často shoduje s koncem povinné školní docházky (pokud existuje).

V zemích, kde je primární vzdělávání součástí „základního vzdělávání“, patří druhý stupeň základního vzdělávání do úrovně ISCED 2. Pokud není „základní vzdělávání“ oficiálně rozděleno do dvou stupňů, zařazují se na úroveň ISCED 2 ty roky, které následují po 6. ročníku.

Zahrnuje:

- vzdělávací programy určené pro děti a mládež se speciálními vzdělávacími potřebami,
- vzdělávací programy pro veškeré vzdělávání dospělých, jež se svým obsahem podobají vzdělávání poskytovanému na této úrovni, např. vzdělávání, které poskytuje dospělým základní dovednosti nutné pro další učení či kurzy pro doplnění vzdělání,
- osoby, které absolvovaly celé základní vzdělávání.

Klasifikační hlediska

Pro definování úrovně 2, nižšího sekundárního vzdělávání, platí následující klasifikační hlediska:

- začátek předmětově uspořádaného vzdělávání s více specializovanými učiteli,
- plné vytváření základních dovedností a základů pro celoživotní učení,
- vstup po přibližně šesti (v ČR pěti) letech primárního vzdělávání,
- ukončení této úrovně po asi devíti letech od vstupu do primárního vzdělávání,
- v zemích, kde je zavedena povinná školní docházka, se často s jejím ukončením shoduje i konec této úrovně.

Úroveň ISCED 2 (nižší sekundární vzdělání) poskytují v České republice zařízení, která splňují uvedená kritéria.

Doplňková hlediska

Úroveň ISCED 2 je podrobněji členěna do podkategorií A, B a C určujících možnost následného postupu absolventa z daného výukového zařízení. Ke správnému určení podkategorie je třeba dvou doplňkových hledisek, která charakterizují příslušný vzdělávací program:

- zaměření programu,
- typ následného vzdělávání nebo určení.

Zaměření programu

Doplňkové hledisko *zaměření programu* rozděluje programy do kategorií:

- všeobecné vzdělávání,
- příprava na odborné vzdělávání,
- odborné vzdělávání.

Typ následného vzdělávání nebo určení

Vzdělávací programy úrovně ISCED 2 mohou být dále rozděleny podle určení, jemuž programy slouží, což vede k tomuto rozlišení:

ISCED 2A	programy určené pro přímý vstup na úroveň 3 v posloupnosti, která může vést k terciárnímu vzdělávání,
ISCED 2B	programy určené k přímému vstupu na úroveň 3C,
ISCED 2C	programy určené především pro přímý vstup na trh práce (též nazývané „konečné programy“).

Kombinace doplňkových hledisek pro ISCED 2

Programy úrovně ISCED 2	Typ následného vzdělávání nebo určení		Zaměření programu		
			Všeobecné vzdělávání	Příprava na odborné vzdělávání	Odborné vzdělávání
ISCED 2A	Programy umožňující vstup na úroveň ISCED 3	Programy umožňující vstup do programů ISCED 3			
ISCED 2B		Programy umožňující vstup do programů ISCED 3C			
ISCED 2C	Programy připravující pouze pro přímý vstup na trh práce, neumožňující vstup na úroveň ISCED 3				

Příklady vzdělávacích programů zařazených v ISCED 2 v České republice:

- 2A 2. stupeň základní školy, (6. - 9., resp. 10. ročník)
- 2A 2. stupeň speciální základní školy
- 2A 1. a 2. ročník 6letého gymnázia
- 2A 1. - 4. ročník 7letého gymnázia
- 2A 1. - 4. ročník 8letého gymnázia
- 2A 1. - 4. ročník 8letých oborů konzervatoře
- 2A kurzy pro doplnění základního vzdělání
- 2A osoby, které absolvovaly celé základní vzdělávání
- 2B kurzy pro doplnění vzdělání poskytovaného zvláštní školou
- 2C pomocná škola (pracovní stupeň)
- 2C základní škola speciální (9. a 10. ročník)
- 2C učební obory se zvlášť upravenými učebními plány vyučované v učilištích a v odb. učilištích
- 2C praktická škola jednoletá a dvouletá
- 2C střední škola – obor praktická škola jednoletá a dvouletá
- 2C zvláštní škola (3. stupeň)
- 2C kurzy pro doplnění vzdělání poskytovaného pomocnou školou
- 2C kurzy pro doplnění základů vzdělání

ISCED 3 - Vyšší sekundární vzdělání

Základní pravidla

Úroveň ISCED 3 začíná obvykle po ukončení běžné povinné školní docházky v těch zemích, kde existuje. Je zde větší specializace než na úrovni ISCED 2 a také učitelé často potřebují vyšší kvalifikaci nebo specializaci než na úrovni ISCED 2. Typický věk vstupu na tuto úroveň je 15 nebo 16 let.

Vzdělávací programy zahrnované do úrovně ISCED 3 vyžadují obvykle dokončení zhruba devíti let vzdělání při plné školní docházce (tj. od začátku úrovně ISCED 1) nebo kombinaci základního vzdělání a odborných životních zkušeností. Minimálním vstupním požadavkem je dokončení úrovně ISCED 2 nebo prokázání schopnosti zvládnout vzdělávací programy této úrovně.

Zahrnuje:

- vzdělávání pro děti a mládež se zvláštními vzdělávacími potřebami,
- vzdělávací programy pro osoby se speciálními potřebami a takové vzdělávání dospělých, které jsou obsahově podobné vzdělávání na této úrovni poskytovanému.

Nezahrnuje:

- doučovací programy určené pro osoby, které se účastnily programu na úrovni ISCED 2, ale které nedosáhly jeho cílů (a které tudíž nemohou být co do obsahu považovány za ekvivalentní žádnému z programů ISCED 3). Tyto osoby by neměly být klasifikovány na úrovni ISCED 3, ale ISCED 1 nebo ISCED 2, v závislosti na vzdělávacím obsahu absolvovaných programů.

Klasifikační hlediska

Pro určení úrovně ISCED 3 platí tato hlediska:

- vstup po obvykle 9 letech vzdělávání od začátku úrovně ISCED 1 při plné školní docházce,
- minimální požadavek pro vstup – obvykle dokončení úrovně ISCED 2.

Doplňková hlediska

Úroveň ISCED 3 je dále podrobněji členěna do podkategorií A, B a C, které charakterizují možnosti následného postupu absolventa z daného výukového zařízení. Ke správnému určení této podkategorie je třeba tří doplňkových hledisek, která charakterizují příslušný vzdělávací program:

- zaměření programu,
- typ následného vzdělávání nebo určení,
- úhrnná teoretická doba trvání programu.

Zaměření programu

Doplňkové hledisko *zaměření programu* rozděluje programy do kategorií:

- všeobecné vzdělávání,
- příprava na odborné vzdělávání,
- odborné vzdělávání.

Typ následného vzdělávání nebo určení

Vzdělávací programy úrovně ISCED 3 mohou být dále rozděleny podle určení, jemuž programy slouží, na následující tři odlišné skupiny:

ISCED 3A	programy úrovně ISCED 3 zajišťující přímý vstup na úroveň ISCED 5,
ISCED 3B	programy úrovně ISCED 3 zajišťující přímý vstup na úroveň ISCED 5B,
ISCED 3C	programy úrovně ISCED 3, které nejsou určeny pro přímý vstup na úroveň ISCED 5A nebo ISCED 5B. Tyto programy tedy směřují přímo na trh práce, k programům úrovně ISCED 4 nebo k dalším programům úrovně ISCED 3.

Úhrnná teoretická doba trvání programu

Třetí doplňkové hledisko, úhrnná teoretická doba trvání programu v ekvivalentu doby plné školní docházky, se počítá od začátku úrovně ISCED 3. Toto hledisko se užívá zejména pro programy úrovně ISCED 3C.

Kombinace doplňkových hledisek pro ISCED 3

Programy úrovně ISCED 3	Typ následného vzdělávání nebo určení		Zaměření programu		
			Všeobecné vzdělávání	Příprava na odborné vzdělávání	Odborné vzdělávání
ISCED 3A	Programy umožňující vstup na úroveň ISCED 5	Programy umožňující vstup do programů ISCED 5			
ISCED 3B		Programy umožňující vstup do programů ISCED 5B			
ISCED 3C	Programy umožňující přímý vstup na trh práce, vstup do programů úrovně ISCED 4 a do dalších programů úrovně ISCED 3, neumožňující vstup na úroveň ISCED 5				

Příklady vzdělávacích programů zařazených v ISCED 3 v České republice:

- 3A 4leté (5leté) gymnázium
- 3A 3. - 6. ročník 6letého gymnázia
- 3A 5. - 7. ročník 7letého gymnázia
- 3A 5. - 8. ročník 8letého gymnázia
- 3A obory středních odborných škol ukončené maturitní zkouškou
- 3A střední vzdělávání ukončené závěrečnou zkouškou
- 3A obory středních odborných učilišť ukončené maturitní zkouškou
- 3A obory středních speciálních škol ukončené maturitní zkouškou
- 3B 5. - 6. ročník 8letých oborů konzervatoře
- 3B 1. - 4. ročník 6letých oborů konzervatoře
- 3B 1. - 5. ročník speciální konzervatoře
- 3C obory středních odborných škol ukončené závěrečnou zkouškou
- 3C střední vzdělávání
- 3C střední vzdělávání ukončené výučním listem
- 3C obory středních odborných učilišť ukončené závěrečnou zkouškou
- 3C obory středních speciálních škol ukončené závěrečnou zkouškou
- 3C studium jednotlivých předmětů na střední škole
- 3C rekvalifikační kurzy ukončené závěrečnou zkouškou

ISCED 4 - Postsekundární neterciární vzdělání

Základní pravidla

ISCED 4 podchycuje programy, které jsou z mezinárodního pohledu hraniční mezi vyšším sekundárním a postsekundárním vzděláváním, i když v konkrétní zemi mohou být jasně považovány za vyšší sekundární nebo za postsekundární programy.

Programy **ISCED 4 nelze**, s ohledem na obsah, **považovat za programy terciární úrovně vzdělávání**. Většinou nemívají výrazně vyšší úroveň než programy úrovně ISCED 3, ale slouží pro rozšiřování znalostí účastníků, kteří již ukončili studium programů úrovně ISCED 3.

Patří sem programy určené k přípravě studentů pro studium na úrovni ISCED 5, kteří, ačkoli ukončili úroveň ISCED 3, nestudovali kurikulum, které by umožňovalo vstup na úroveň ISCED 5, to znamená základní přípravné kurzy pro studium na vysoké škole, nebo krátké odborné programy. Lze sem rovněž zahrnout také druhé sekundární programy.

Zahrnuje také:

- odborné tematické kurzy uskutečněné během profesního života člověka, např. školení o používání počítačových programů,
- rekvalifikační kurzy.

Klasifikační hlediska

Pro určení úrovně ISCED 4 platí tato hlediska:

- programy zpravidla vyžadují úspěšné zakončení úrovně ISCED 3, to znamená jakéhokoli programu úrovně ISCED 3A, 3B nebo 3C, jehož typická úhrnná teoretická doba trvání je alespoň tři roky,
- obsah programu může být specializovanější nebo podrobnější a jeho realizace může být složitější než u obsahu těch programů, které jsou nabízeny na vyšší sekundární úrovni bez ohledu na to, v jaké instituci je tento program organizován,
- studující jsou obvykle starší než studující programů na vyšší sekundární úrovni,
- typická doba trvání programu se pohybuje mezi šesti měsíci až dvěma roky (v přepočtu na prezenční studium).

Doplňková hlediska

K dalšímu rozdělení této úrovně je zapotřebí tří hledisek:

- zaměření programu,
- typ následného vzdělávání nebo určení,
- úhrnná teoretická doba trvání programu.

Zaměření programu

Doplňkové hledisko *zaměření programu* rozděluje programy do kategorií:

- všeobecné vzdělávání,
- příprava na odborné vzdělávání,
- odborné vzdělávání.

Typ následného vzdělávání nebo určení

Podle tohoto doplňkového hlediska může být úroveň ISCED 4 dále rozdělena takto:

ISCED 4A	programy připravující ke vstupu na úroveň ISCED 5,
ISCED 4B	programy připravující ke vstupu na úroveň ISCED 5B,
ISCED 4C	programy úrovně ISCED 4, které nejsou určeny pro přímý vstup na úroveň ISCED 5, ale směřují přímo na trh práce.

Úhrnná teoretická doba trvání

Úhrnnou dobu trvání je třeba počítat od začátku ISCED 4. Programy jsou v ČR obvykle v délce šest měsíců až dva roky.

Kombinace doplňkových hledisek pro ISCED 4

Programy úrovně ISCED 4	Typ následného vzdělávání nebo určení	Zaměření programu		
		Všeobecné vzdělávání	Příprava na odborné vzdělávání	Odborné vzdělávání
ISCED 4A	Programy umožňující vstup na úroveň ISCED 5			
ISCED 4B	Programy umožňující vstup na úroveň ISCED 5B			
ISCED 4C	Programy umožňující přímý vstup na trh práce, neumožňující vstup na úroveň ISCED 5			

Příklady vzdělávacích programů zařazených v ISCED 4 v České republice:

- 4A nástavbové studium
- 4A zkrácené studium v oborech ukončených maturitní zkouškou
- 4A bývalé pomaturitní studium kvalifikační
- 4A absolventi středních škol ukončených maturitní zkouškou, kteří absolvovali vzdělání v dalších oborech ukončených maturitní zkouškou
- 4A absolventi středních škol ukončených maturitní zkouškou, kteří absolvovali další vzdělání organizované vysokou školou nesměřující k udělení titulu
- 4C učební obory po absolvování střední školy
- 4C rekvalifikační kurzy vyžadující předchozí vzdělání na střední škole
- 4C rekvalifikační kurzy v délce od 6 měsíců do 2 let
- 4C pomaturitní studium na jazykových školách s akreditací MŠMT
- 4C zkrácené studium v oborech ukončených výučním listem
- 4C absolventi středních škol ukončených závěrečnou zkouškou, kteří absolvovali vzdělání v dalších oborech ukončených závěrečnou zkouškou

ISCED 5 - Terciární vzdělání - první stupeň

Základní pravidla

Do této úrovně se zařazují terciární programy, které mají vzdělávací obsah vyšší úrovně než programy úrovně ISCED 3 a ISCED 4. Vstup do těchto programů obvykle vyžaduje úspěšné dokončení úrovně ISCED 3A nebo ISCED 3B nebo podobnou kvalifikaci na úrovni ISCED 4A nebo ISCED 4B.

Úroveň ISCED 5 zahrnuje rovněž všechny programy vědecké přípravy, které nejsou součástí doktorského studia, jako jsou všechny typy magisterských programů.

V některých zemích se studenti, kteří začínají studovat na terciární úrovni, mohou zapsat přímo ke studiu pro získání vědecké kvalifikace. V takovém případě musí být ta část programu, která se zaměřuje na vysoce kvalifikovanou vědeckou přípravu, klasifikována jako úroveň ISCED 6 a počáteční roky jako úroveň ISCED 5.

Do této úrovně lze zařadit i programy vzdělávání dospělých, které jsou svým obsahem shodné s programy ISCED 5.

Klasifikační hlediska

Pro definování úrovně ISCED 5 platí tato hlediska:

- obvyklým minimálním požadavkem pro vstup na tuto úroveň je úspěšné dokončení úrovně ISCED 3A nebo ISCED 3B nebo úrovně ISCED 4A nebo ISCED 4B,
- programy úrovně ISCED 5 nevedou přímo k udělení vědecké kvalifikace (úroveň ISCED 6),
- tyto programy musí mít úhrnnou teoretickou dobu trvání alespoň 2 roky od počátku úrovně ISCED 5.

Doplňková hlediska

Pro další rozdělení úrovně ISCED 5 je zapotřebí tří doplňkových hledisek:

- typ programů,
- úhrnná teoretická doba trvání,
- umístění programu ve struktuře diplomů a kvalifikačních osvědčení.

Typ programů

Rozlišují se dva hlavní typy programů terciární úrovně vzdělávání:

Teoreticky orientované

jsou programy, poskytující dostatečnou kvalifikaci pro přístup k vědeckým programům (např. historie, filozofie, matematika atd.) a k profesím s vysokými kvalifikačními požadavky (např. lékařství, zubní lékařství, architektura atd.). Obvykle jde o dlouhodobé programy, kde minimální úhrnná teoretická doba trvání na terciární úrovni činí tři roky ekvivalentu prezenčního studia, třebaže je pro ně typické, že trvají 4 nebo více let. Nejčastěji jsou zařazovány do úrovně ISCED 5A.

Odborně či profesně orientované

programy poskytují specifickou kvalifikaci pro určitou profesi. Obsah těchto programů je orientován prakticky, je specializován na určité povolání a má účastníkům zprostředkovat praktické dovednosti a znalosti nutné pro výkon příslušného povolání nebo řemesla nebo skupiny povolání nebo řemesel. Úspěšné zakončení těchto programů poskytuje absolventovi kvalifikaci uznávanou trhem práce, neumožňuje však přímý přístup ke studijním programům vědecky zaměřeným. Kvalifikace odpovídající takovému programu se obvykle získávají kratším studiem. Tyto programy jsou nejčastěji zařazovány do úrovně ISCED 5B.

Úhrnná teoretická doba trvání

Úhrnná teoretická doba trvání programů počátečního vzdělávání na terciární úrovni odpovídá ekvivalentu prezenčního studia těchto programů od počátku úrovně ISCED 5.

Struktura diplomů a kvalifikačních osvědčení

Toto hledisko umožňuje třídit kvalifikace jak úrovně ISCED 5A, tak i ISCED 5B podle jejich pozice v kvalifikační struktuře terciárního vzdělávání příslušné země.

Pokud jsou teoreticky zaměřené programy strukturovány a poskytují několik následných diplomů, umožňuje přímý vstup do úrovně ISCED 6 teprve poslední kvalifikace. Všechny předchozí programy jsou zařazovány do úrovně ISCED 5A.

Kombinace doplňkových hledisek pro ISCED 5

Programy úrovně ISCED 5	Typ programů	Struktura diplomů a kvalifikačních osvědčení	Teoretická úhrnná doba trvání studia na terciární úrovni (roky)		
			2 až < 3	3 až < 6	6 a více
ISCED 5A	Programy umožňující vstup na úroveň ISCED 6, zaměřené více teoreticky	První diplom			
		Druhý a další diplom			
		Vědecká příprava			
ISCED 5B	Přímý vstup na trh práce, zaměřené více prakticky	První osvědčení			
		Druhé osvědčení			

Příklady vzdělávacích programů zařazených v ISCED 5 v České republice:

- 5A bakalářské studium koncipované jako předstupeň magisterského studia
- 5A navazující magisterské studium
- 5A magisterské studium
- 5A absolventi magisterských studijních programů kteří absolvovali další vzdělávání poskytované vysokou školou nesměřující k udělení titulu
- 5B absolventi bakalářských studijních programů, nebo absolventi VOŠ, kteří absolvovali další vzdělávání poskytované vysokou školou nesměřující k udělení titulu
- 5B studium na vyšší odborné škole
- 5B bývalé pomaturitní studium specializační
- 5B bývalé pomaturitní studium inovační
- 5B experimentální vyšší studium na středních odborných školách
- 5B poslední dva ročníky konzervatoře a speciální konzervatoře
- 5B bakalářské studium koncipované jako konečné
- 5B vzdělávání absolventů středních škol organizované vysokou školou v délce 2 - 3 roky (nesměřující k udělení titulu)

ISCED 6 - Terciární vzdělání - druhý stupeň

Základní pravidla

Tato úroveň je určena pro ty terciární programy vzdělávání, které vedou k udělení diplomu vědeckého stupně. Programy jsou proto věnovány prohloubenému studiu a původnímu výzkumu a nejsou založeny pouze na výuce.

Úroveň ISCED 6 zahrnuje rovněž část vzdělávání zaměřenou na vědeckou přípravu v těch zemích, kde se studenti při vstupu na terciární úroveň zapíší přímo do vědecké přípravy.

Klasifikační hlediska

Pro určení úrovně ISCED 6 platí hlediska:

- *Hlavní hledisko:* Pro program je typické předložení doktorské nebo disertační práce publikovatelné kvality, která je výsledkem původního výzkumu a představuje výrazný příspěvek k poznání.
- *Vedlejší hledisko:* Připravuje absolventy vysokých škol jak pro práci v profesorských sborech vzdělávacích institucí nabízejících programy ISCED 5A, tak i pro práci výzkumného charakteru ve státní správě, v průmyslu atd.

Příklady vzdělávacích programů zařazených v ISCED 6 v České republice:

- doktorský studijní program ukončený titulem Ph.D.
- bývalá vědecká příprava ukončená tituly CSc., DrSc.

ISCED 97 – OBORY VZDĚLÁNÍ

Principem tvorby klasifikace pro obory vzdělání a přípravy je přístup podle obsahové náplně. Programy jsou sdružovány na základě obsahové příbuznosti a jsou agregovány do podrobně vymezených, úzce vymezených a široce vymezených oborů podle „příbuznosti poznatků“. Pro rozhodování o „příbuznosti obsahové náplně“ jsou použita především tato kritéria (v uvedeném pořadí):

- teoretický obsah (nejdůležitější kritérium),
- účel učení,
- předměty zájmu,
- metody a techniky,
- nástroje a vybavení.

Obory vzdělání klasifikace ISCED 97 jsou uspořádány do třístupňové struktury s tímto složením.

Široce vymezené obory – jednomístná úroveň, představuje určitou oblast společenského vědění v nejširším pojetí odvětvového charakteru.

Úzce vymezené obory – dvojmístná úroveň shodná s obory vzdělání definovanými v ISCED 97, kterou při práci s daty běžně používají mezinárodní organizace.

Podrobně vymezené obory – trojmístná úroveň (obory vzdělání a přípravy); obory jsou definovány Eurostatem na základě obsahu specifikovaného UNESCO. Pro předávání dat Eurostatu jsou na úrovni podrobně vymezených oborů zavedeny i tzv. **sumární kódy**.

Obsah podrobně vymezených oborů v české aplikaci ISCED 97 je výčtem oborů a studijních programů existujících ve stávající české vzdělávací soustavě, který je uveden formou seznamu u příslušného podrobně vymezeného oboru.

Poznámky:

- V důsledku uvedeného způsobu vzniku seznamu oborů a studijních programů se v něm mohou nacházet programy, které mohou (ale nemusí) být duplicitami (např. 762: „Mobbing“, 762: „Šikana“).
- U konkrétního podrobně vymezeného oboru se může vyskytnout shoda názvu tohoto oboru (z ISCED 97) s názvem některého studijního oboru v seznamu (existující český obor). Např. 622: „Zahradnictví“, v seznamu má studijní obor „Zahradnictví“.
- Struktura oborů a studijních programů se neustále vyvíjí a proto budou nové obory do seznamu průběžně doplňovány. Pokud však není některý obor ještě do seznamu zařazen nebo naopak jde o obor již neexistující, lze jej přesto hlavní metodou kódování správně zařadit. Totéž platí u oborů, které se nikdy v české vzdělávací soustavě nevyučovaly.
- Většina tzv. „širších programů“ (trojmístný kód je zakončen nulou) má seznam tvořený jedinou položkou, pod kterou spadají všechny sem patřící širší programy (viz definice dále).

Při kódování konkrétního oboru vzdělání se provádí postupné zpřesňování oblasti, do které obor patří. V první řadě se proto stanoví skupina široce vymezených oborů, poté se za pomoci popisů stanoví úzce vymezené obory a následně podrobně vymezené obory.

Užitečná jsou i další vodítka, podle nichž lze obor do soustavy oborů vzdělání začlenit. Vzdělávací programy lze rozdělit podle charakteru jejich poslání a struktury jejich předmětové specializace do několika skupin. Pro každou skupinu je ve vztahu k ISCED 97 charakteristické, kam jsou její obory převážně zařazovány:

Všeobecné širší programy na sekundární vzdělávací úrovni, které zahrnují řadu předmětů, například jazyk a literaturu, společenskovědní předměty, přírodovědné předměty, matematiku, výtvarné umění, tělesnou výchovu atd., by měly být zařazeny do oboru 010 „Všeobecně vzdělávací programy“. A to i v případě, že se více zaměřují na určitou kategorii předmětů, například humanitní, společenskovědní, přírodovědné atd.

Odborné programy včetně podpůrných předmětů – v některých dlouhých odborných programech, často na středoškolské úrovni, může být několika dalším podpůrným předmětům věnováno více času než předmětu „budoucí profese“. Tyto programy by měly být rovněž přiřazeny k příslušné odbornosti.

Programy vzdělávání učitelů s předmětovou specializací by měly být klasifikovány jako vzdělávání učitelů, i když hlavní obsah tvoří právě aprobační předměty. Při použití trojciferné úrovně by měly být tyto programy zařazeny do 145 „Příprava učitelů všeobecně vzdělávacích předmětů“ nebo 146 „Příprava učitelů odborných předmětů“.

Vzdělávací programy pro techniky by normálně měly být začleněny v některém z oborů pod 52 „Technika a technické obory“ nebo (jde-li o stavební techniky) v některém z oborů pod 58 „Architektura a stavebnictví“. Tak by tomu mělo být i v případě, jsou-li tyto programy zaměřeny na výpočetní techniku, techniky práce s médii, ochranu životního prostředí, textilnictví, potravinářství atd., je-li důraz kladen na navrhování a konstrukci strojů, motorů, elektrických zařízení, elektroniky, počítačů atd. nebo staveb, silnic a mostů.

Zpracovatelské programy – programy pro zpracovatelské činnosti by měly být zařazeny do příslušných oborů pod 52 „Technika a technické obory“, je-li důraz kladen na strojírenství, tzn. na kovovýrobu, strojírenství, motory, mechaniku, elektrická zařízení atd. Další programy pro zpracovatelské činnosti by měly být klasifikovány pod 54 „Výroba a zpracování“. To platí pro programy s důrazem na výrobu určitých produktů, například potravin, textilu, papíru, nábytku, skla, výrobků z plastů atd. Výroba kovových výrobků je však z oboru 54 vyloučena a začleněna do oboru 521 „Strojírenství, kovovýroba a metalurgie“.

Interdisciplinární programy kombinují obvykle dva obory vzdělávání a přípravy. U těchto programů je třeba použít „pravidlo většiny“, to znamená, že předmět, který převažuje, rozhoduje o tom, do kterého oboru má být program zařazen. Kritériem převahy je obvykle délka doby pro předmět vyhrazené.

Širší programy obsahují části z několika (alespoň ze tří) oborů vzdělávání a přípravy, hlavně v rámci téhož oboru vzdělávání, přičemž žádný obor vzdělávání a přípravy zřetelně nepřevažuje. Tyto širší programy by měly být klasifikovány kódem s „0“ na místě třetí číslice (pokud takový podrobně vymezený obor v příslušné skupině úzce vymezených oborů existuje). Programy zaměřující se na určitou odbornou oblast a obsahující také podpůrné předměty z jiných oborů nejsou v tomto kontextu považovány za širší programy.

Nezačlenitelné programy nebo programy, které nelze klasifikovat – do této kategorie lze **ve zcela výjimečných případech** zařadit takový program, kdy informace o něm nejsou dostupné nebo jej nelze zařadit do žádného z konkrétních oborů na kterékoliv úrovni.

Přehled oborů vzdělání – ISCED 97

Široce vymezené obory	Úzce vymezené obory	Podrobně vymezené obory
0 Obecné vzdělání	01 Všeobecně vzdělávací programy	010 Všeobecně vzdělávací programy
	08 Čtení, psaní a počítání	080 Čtení, psaní a počítání
	09 Osobní dovednosti	090 Osobní dovednosti
1 Vzdělávání a výchova	14 Příprava učitelů a pedagogika	140 Příprava učitelů a pedagogika – širší programy
		142 Pedagogika
		143 Příprava učitelů pro předškolní výchovu
		144 Příprava učitelů pro základní vzdělávání
		145 Příprava učitelů všeobecně vzdělávacích předmětů
		146 Příprava učitelů odborných předmětů
2 Humanitní vědy a umění	21 Umění	210 Umění – širší programy
		211 Výtvarné umění
		212 Hudba a divadelní (interpretační) umění
		213 Audiovizuální technika a mediální výroba a produkce
		214 Design
		215 Uměleckořemeslné dovednosti
	22 Humanitní vědy	220 Humanitní vědy – širší programy
		221 Náboženství
		222 Cizí jazyky
		223 Mateřský jazyk
3 Společenské vědy, obchod a právo	31 Společenské vědy a vědy o lidském chování	310 Společenské vědy a vědy o lidském chování – širší programy
		311 Psychologie
		312 Sociologie a kulturologie
		313 Politické vědy a občanská nauka
		314 Ekonomie
	32 Žurnalistika a informace	321 Žurnalistika a zpravodajství
		322 Knihovnictví, informace a archivnictví
	34 Obchod, řízení a správa	340 Obchod, řízení a správa – širší programy
		341 Velkoobchod a maloobchod
		342 Marketing a propagace
		343 Peněžnictví, bankovnictví, pojišťovnictví
		344 Účetnictví a daně
		345 Management a správa
		346 Sekretářské a kancelářské práce
		347 Pracovní prostředí
	38 Právo	380 Právo
4 Přírodní vědy, matematika a informatika	42 Vědy o živé přírodě	421 Biologie a biochemie
		422 Vědy o životním prostředí
	44 Vědy o neživé přírodě	440 Vědy o neživé přírodě – širší programy
		441 Fyzika
		442 Chemie
		443 Vědy o Zemi
	46 Matematika a statistika	461 Matematika
		462 Statistika
	48 Informatika	481 Počítačové vědy
		482 Užití počítačů

5	Technické vědy, výroba a stavebnictví	52	Technické vědy a technické obory	520	Technické vědy a technické obory – širší programy
				521	Strojírenství, kovovýroba a metalurgie
				522	Elektrotechnika a energetika
				523	Elektronika a automatizace
				524	Chemické výroby
				525	Motorová vozidla, lodě a letadla
		54	Výroba a zpracování	540	Výroba a zpracování – širší programy
				541	Potravinářství
				542	Výroba textilu, oděvů a obuvi, zpracování kůže
				543	Výroba a zpracování materiálů (dřevo, papír, plasty, sklo)
				544	Hornictví a těžba
		58	Architektura a stavebnictví	581	Architektura a urbanismus
6	Zemědělství a veterinářství			582	Stavebnictví a inženýrské stavitelství
		62	Zemědělství, lesnictví a rybářství	620	Zemědělství, lesnictví a rybářství – širší programy
				621	Rostlinná a živočišná výroba
				622	Zahradnictví
				623	Lesnictví
				624	Rybářství
		64	Veterinářství	640	Veterinářství
		72	Zdravotnictví	720	Zdravotnictví – širší programy
				721	Humánní medicína
7	Zdravotnictví a sociální péče			723	Ošetřovatelství
				724	Stomatologie
				725	Lékařská diagnostika a léčebná technika
				726	Terapie a rehabilitace
				727	Farmacie
		76	Sociální péče	761	Péče o děti a mládež
				762	Sociální péče a poradenství
		81	Osobní služby	810	Osobní služby – širší programy
				811	Hotelnictví, restaurace, stravování
				812	Cestování, turismus a volný čas
				813	Sporty
				814	Služby pro domácnost
				815	Kadeřnické a kosmetické služby
		84	Přepravní služby a spoje	840	Přepravní služby a spoje
		85	Ochrana životního prostředí	850	Ochrana životního prostředí – širší programy
				851	Technologie ochrany životního prostředí
				852	Přírodní prostředí a přirozené formy života
				853	Veřejné hygienické služby
		86	Bezpečnostní služby	860	Bezpečnostní služby – širší programy
				861	Ochrana osob a majetku
				862	Bezpečnost a ochrana zdraví při práci
				863	Vojsko a obrana
9	Nezačlenitelné programy	99	Nezačlenitelné programy	999	Nezačlenitelné programy

Přehled sumárních kódů pro mezinárodní potřeby

Pro potřeby Eurostatu, event. dalších mezinárodních organizací lze použít v případě požadavku i tzv. **sumární kódy** podrobně vymezených oborů, které mají standardní, níže uvedený obsah.

Podrobně vymezené obory	
Sumární kódy Eurostatu ...	... jsou agregací kódů
141 Příprava učitelů	143 Příprava učitelů pro předškolní výchovu 144 Příprava učitelů pro základní vzdělávání 145 Příprava učitelů všeobecně vzdělávacích předmětů 146 Příprava učitelů odborných předmětů
224 Historie, filozofie a příbuzné obory	225 Historie a archeologie 226 Filozofie a etika
722 Zdravotnické služby	725 Lékařská diagnostika a léčebná technika 726 Terapie a rehabilitace 727 Farmacie

Popisy jednotlivých oborů

V další části jsou popsány jednotlivé obory vzdělávání a přípravy s ohledem na jejich obsahovou (předmětovou) náplň. Při klasifikování jednotlivých vzdělávacích programů, resp. jimi poskytovaných oborů vzdělání, je velmi důležité vycházet z popisů obsahu podrobně vymezených oborů vzdělání a začlenit daný obor do té kategorie, jejíž popis nejlépe odpovídá programu (skupině programů), který má být klasifikován.

Jako pomůcka u každého popisu slouží jednak výčet nejběžnějších programů, které se sem zahrnují a dále upozornění na výjimky, zvláštní případy a pravidla pro posuzování sem zahrnovaných oborů.

0 – Obecné vzdělání

Název „obecný“ se v kontextu příslušnosti oboru vzdělání do široce vymezených oborů skupiny „0“ vztahuje k základním, elementárním osobním dovednostem ve smyslu „obecný“ jako opak „specializovaného“, tj. nevyjadřuje význam „obecného“ jako opaku „odborného“.

Skupina oborů 0 „Obecné vzdělání“ nesmí být používána jako zbytková. Programy **s důrazem na předmětový obsah** by měly být zařazeny do široce vymezených oborů 1 až 8.

010.....Všeobecně vzdělávací programy

Všeobecně vzdělávací programy jsou programy, které mají poskytovat základní vzdělání ve čtení, psaní a počítání spolu s elementárním porozuměním dalším předmětům, například dějepisu, zeměpisu, přírodním vědám, společenským vědám, výtvarnému umění a hudbě; v některých případech má významnou roli i výuka náboženství. Všeobecně vzdělávací programy na vyšší sekundární úrovni jsou rovněž zařazeny sem, a to i v případě, že se do jisté míry soustřeďují na určitou kategorii obsahové náplně, například na humanitní vědy, společenské vědy, přírodní vědy atd. Odborné programy jsou zahrnuty pouze výjimečně. Jsou zde zařazeny programy s tímto hlavním obsahem:

- Všeobecně vzdělávací programy
- Všeobecně vzdělávací programy, které nekladou důraz na určité předměty
- Základní programy

Zahrnuje:

- o Všeobecně vzdělávací programy na vyšší sekundární úrovni (v některých zemích na nižší sekundární úrovni) s určitým důrazem např. na *humanitní vědy, společenské vědy, přírodní vědy*, které přitom neopomíjejí další poznatkové oblasti, jsou zahrnuty v tomto oboru. V některých zemích jsou takové programy poskytovány v modulárním systému. Tyto programy by zde měly být rovněž zahrnuty.

Nezahrnuje:

- o Programy, které jsou považovány za všeobecné ve významu zaměření programu (neodborné), kladou však jasný důraz na předmět nebo skupinu předmětů, jsou vyloučeny z tohoto oboru a zahrnuty do jednoho z široce vymezených oborů 1 až 8, v závislosti na daném předmětu.

080.....Čtení, psaní a počítání

Programy **čtení, psaní a počítání** jsou pořádány hlavně pro negramotné **dospělé**, kteří se v nich mají naučit základy čtení, psaní a někdy počítání. K odlišení mezi tímto oborem a oborem 010 „Všeobecně vzdělávací programy“ lze použít obvyklé věkové rozpětí žáků. Jsou zde zařazeny programy s tímto hlavním obsahem:

- Čtení a psaní
- Funkční gramotnost
- Jednoduché čtení a psaní
- Počítání
- Základní doučovací programy pro dospělé

090.....Osobní dovednosti

Programy **osobních dovedností** lze definovat podle účinku na schopnosti jednotlivce (mentální, sociální atd.). Tento obor zahrnuje programy osobních dovedností nezačleněné v 010 „Všeobecně vzdělávací programy“ nebo v 080 „Čtení, psaní a počítání“ a poskytující klíčové kompetence a přenositelné dovednosti. Jsou zde zařazeny programy s tímto hlavním obsahem:

- Asertivita
- Komunikační dovednosti
- Mluvení na veřejnosti
- Osobní rozvoj

- Plánování osobní kariéry
- Pozitivní myšlení
- Programy pro hledání zaměstnání
- Programy pro životní orientaci
- Příprava na rodinný život
- Rozvoj mentálních dovedností
- Rozvoj osobních organizačních schopností
- Rozvoj schopností chování
- Sebedůvěra
- Schopnost sebehodnocení
- Schopnost spolupracovat
- Schopnost týmové práce
- Sociální kompetence
- Umění diskuse / argumentační techniky
- Umění prezentace
- Využívání času
- Zvyšování osobních schopností

Zahrnuje:

- o Vzdělávání a příprava *ke schopnosti vést* (jiné lidi) v kontextu *osobnostního vývoje*.
- o Vzdělávání a příprava vztahující se k pracovišti nebo *k funkcím* je do tohoto oboru zahrnuta, má-li více společného s osobním než s pracovním rozvojem.
- o Programy pro intelektuálně handicapované, které jim pomáhají *zvládnout každodenní život*.

Nezahrnuje:

- o Studium *vedení* v kontextu *managementu* je vyloučeno z této skupiny a zahrnuto do oboru 345 „Management a správa“.

1 – Vzdělávání a výchova

140 Příprava učitelů a pedagogika – širší programy

Příprava učitelů a pedagogika – širší programy je studium pedagogické teorie kombinované s praktickým učitelstvím bez specializace na základní vzdělávání, na výuku jednotlivým všeobecně vzdělávacím předmětům, na odborné vzdělávání atd. Jsou zde zařazeny širší programy s tímto hlavním obsahem:

- Praktické pedagogické kurzy
- Příprava učitelů
- Technologie vzdělávání
- Vzdělávání učitelů

142 Pedagogika

Pedagogika je studium učebního procesu a teorií, metod a technik předávání vědomostí druhým. Jsou zde zařazeny programy s tímto hlavním obsahem:

- Didaktika
- Evaluace a výzkum ve vzdělávání
- Hodnocení, testování a měření ve vzdělávání
- Metodika distančního vzdělávání
- Pedagogické vědy (výchova)
- Pedagogika
- Tvorba kurikula (teorie)

Nezahrnuje:

- o Programy přípravy učitelů, které kombinují pedagogiku s praktickým učitelstvím. Tyto jsou zahrnuty v některém z oborů přípravy učitelů (143–146).

143 Příprava učitelů pro předškolní výchovu

Příprava učitelů pro předškolní výchovu je studium teorie, metod a praxe učitelství pro děti ve věku přibližně 3–7 let ve formálním školním uspořádání na preprimární úrovni. Jsou zde zařazeny programy s tímto hlavním obsahem:

- Příprava učitelů předškolního vzdělávání
- Učitelství pro rané dětství

144 Příprava učitelů pro základní vzdělávání

Příprava učitelů pro základní vzdělávání je studium teorie, metod a praxe poskytování základního vzdělávání dětem v obvyklém věku 5–15 let ve čtení, psaní a matematice spolu s elementárním porozuměním dalším předmětům, například dějepisu, zeměpisu, společenským vědám atd. Předmětová specializace by měla být zdůrazněna méně než v oboru 145 „Příprava učitelů všeobecně vzdělávacích předmětů“. Příprava učitelů dětí se speciálními potřebami je začleněna v tomto oboru podobně jako příprava učitelů dospělých v základech čtení a psaní a učitelů imigrantů v základním vzdělávání poskytovaném v mateřském jazyce. V českém vzdělávacím systému sem bude zařazena pouze příprava učitelů pro první stupeň základní školy. V některých školských systémech však vede jeden třídní učitel žáky po celé povinné vzdělávání nebo po jeho větší část. Jsou zde zařazeny programy s tímto hlavním obsahem:

- Příprava třídních učitelů
- Příprava učitelů mateřského jazyka
- Učitelství pro primární vzdělávání
- Učitelství pro speciální vzdělávání
- Vzdělávání učitelů základních škol

Zahrnuje:

- o Příprava učitelů dospělých v základech čtení a psaní je zahrnuta do tohoto oboru.

145 Příprava učitelů všeobecně vzdělávacích předmětů

Příprava učitelů všeobecně vzdělávacích předmětů je studium teorie, metod a praxe výuky určitého předmětu, většinou na sekundární nebo vyšší úrovni. Programy zahrnuté v tomto oboru často obsahují také studium předmětu nebo předmětů, které bude posluchač učit. Jsou zde zařazeny programy s tímto hlavním obsahem:

- Příprava učitelů – teoretické předměty
- Učitelství jednotlivých předmětů
- Učitelství pro sekundární vzdělávání

Zahrnuje:

- o Programy přípravy učitelů odborného i teoretického předmětu.

Nezahrnuje:

- o Učitelské programy pro výuku odborných, praktických a uměleckých předmětů. Tyto jsou zahrnuty do oboru 146 „Příprava učitelů odborných předmětů“. V některých případech může být obtížné rozlišovat mezi obory 145 a 146. O zařazení do oboru rozhoduje vyučovací předmět, pro který je učitel připravován, nikoliv druh školy.

146 Příprava učitelů odborných předmětů

Příprava učitelů odborných předmětů je studium teorie, metod a praxe odborného / praktického vzdělávání a přípravy. Příprava učitelů hudby, výtvarného umění a dalších učitelů uměleckých předmětů je zde zahrnuta podobně jako příprava učitelů tělesné výchovy. Jsou zde zařazeny programy s tímto hlavním obsahem:

- Odborné učitelství
- Příprava instruktorů řízení motorových vozidel
- Příprava instruktorů v podnicích atd.
- Příprava leteckých instruktorů
- Příprava odborných učitelů
- Příprava učitelů ekonomických předmětů
- Příprava učitelů hudby
- Příprava učitelů obchodních předmětů
- Příprava učitelů odborné výchovy
- Příprava učitelů ošetřovatelství
- Příprava učitelů technických předmětů
- Příprava učitelů tělesné výchovy
- Příprava učitelů uměleckých řemesel
- Příprava učitelů vzdělávání po povinné školní docházce
- Příprava učitelů, odborné předměty
- Vzdělávání učitelů řidičů motorových vozidel a bezpečnosti provozu

Zahrnuje:

- o Příprava instruktorů řízení motorových vozidel.
- o Příprava učitelů odborné přípravy pro přímý výkon práce.

Nezahrnuje:

- o Příprava sportovních trenérů je zahrnuta do oboru 813 „Sporty“.
- o Programy přípravy učitelů odborného i teoretického předmětu jsou zahrnuty do oboru 145 „Příprava učitelů všeobecně vzdělávacích předmětů“.

2 – Humanitní vědy a umění

210 Umění – širší programy

Umění – širší programy je studium umění bez specializace na nějakou podrobně vymezenou oblast. Jsou zde zařazeny širší programy s tímto hlavním obsahem:

- Umění – širší programy
- Umění a řemesla – širší programy

211 Výtvarné umění

Výtvarné umění je studium vizuálních forem tvůrčího vyjádření, zabývající se teorií, historií, technikami a tvorbou ve výtvarném umění. Jsou zde zařazeny programy s tímto hlavním obsahem:

- Dějiny umění
- Estetika
- Filozofie umění
- Historie umění
- Kaligrafie
- Kreslení (umělecké)
- Lepty (umělecké)
- Litografie
- Malířství (umělecké)
- Skicování (umělecké)
- Sochařství
- Studium umění
- Teorie umění
- Umělecká grafika

Nezahrnuje:

- o Příprava v *keramice, hrnčířství atd.* je zahrnuta do oboru 215 „Uměleckořemeslné dovednosti“.
- o Studium *architektury* je zahrnuto do oboru 581 „Architektura a urbanismus“.
- o *Příprava učitelů umění* je zahrnuta do oboru 146 „Příprava učitelů odborných předmětů“.

212 Hudba a divadelní (interpretační) umění

Hudba a divadelní (interpretační) umění je studium principů a technik spojených s výkony zahrnujícími hudbu, mluvený projev, pohyb, pantomimu, herectví, improvizaci a divadelní umění. Jsou zde zařazeny programy s tímto hlavním obsahem:

- Cirkus
- Dějiny filmu a divadla
- Dějiny hudby
- Dirigování (hudba)
- Divadlo
- Dramatické umění
- Herectví a režisérství
- Hudba
- Choreografie
- Interpretační umění
- Předvádění módního oblečení
- Režisérství (divadlo)
- Řečnické umění
- Scénická hudba
- Skladba (hudba)
- Tanec

Zahrnuje:

- o Studium *dějín a teorie* hudby a divadelního (interpretačního) umění.

Nezahrnuje:

- o *Příprava učitelů* hudby a jiného výkonného / interpretačního umění je zahrnuta do oboru 146 „Příprava učitelů odborných předmětů“.

213 *Audiovizuální technika a mediální výroba a produkce*

Audiovizuální technika a mediální výroba a produkce je studium technik a dovedností potřebných pro vydávání knih, novin, pro rozhlasovou a televizní produkci, produkci filmů a videí, pro produkci hudebních nahrávek a pro grafickou reprodukci. Zahrnuje programy metod barevné reprodukce, fotografie a počítačové grafiky. Rovněž je zde zahrnuto studium kombinování obrázků, textu a grafické úpravy při produkci knih, časopisů, plakátů, inzerce atd. Jsou zde zařazeny programy s tímto hlavním obsahem:

- Animace
- Design publikací
- Filmová produkce
- Filmové a televizní stříhačství
- Filmový tisk
- Fotografie
- Grafická reprodukce
- Grafická úprava
- Grafický design
- Ilustrace
- Kameramanství
- Kinematografie
- Knihvazačství
- Kreslený film
- Lay-out
- Mediální techniky
- Multimediální produkce
- Obsluha sazečského zařízení
- Počítačová grafika
- Polygrafie
- Produkce hudebních nahrávek
- Příprava diskžokejů
- Rozhlasová a televizní produkce
- Sazečské práce (tisk)
- Sázení písma
- Sázení písma pomocí počítače
- Sítotisk
- Tištění tiskařským strojem
- Vazačství a povrchová úprava (polygrafie)
- Vydávání publikací pomocí počítače
- Zvuk a obraz
- Zvuková technika

Zahrnuje:

- o Programy *vydávání publikací pomocí počítače (DTP) a grafická úprava (lay-out)*.

Nezahrnuje:

- o Samostatné programy pro používání *specifických softwarových aplikací* pro vydávání publikací pomocí počítače (DTP). Tyto jsou zahrnuty do oboru 482 „Užití počítačů“.
- o Studium *žurnalistiky* (stylizace a obsah zpráv) je zahrnuto do oboru 321 „Žurnalistika a zpravodajství“.

214 Design

Design je studium tvůrčího kombinování linie, formy a materiálu při navrhování a konstruování např. módních oděvů, průmyslových výrobků a interiérů. Jsou zde zařazeny programy s tímto hlavním obsahem:

- Aranžérství
- Bytová architektura
- Dekorace interiérů
- Design
- Design průmyslových výrobků (umělecký)
- Kostýmní návrhářství
- Módní návrhářství
- Navrhování interiérů
- Prostorový design
- Průmyslový design (umělecký)
- Scénické výtvarnictví

Nezahrnuje:

- o Studium *designu budov* je zahrnuto do oboru 581 „Architektura a urbanismus“.
- o Studium *průmyslového designu* je z tohoto oboru vyloučeno, pokud je v něm kladen důraz na technické předměty a nikoliv na umělecký design, a je zahrnuto do příslušného oboru pod 52 „Technické vědy a technické obory“.
- o *Design publikací a grafický design* jsou zahrnuty do oboru 213 „Audiovizuální technika a mediální výroba a produkce“.

215 Uměleckořemeslné dovednosti

Uměleckořemeslné dovednosti zahrnují studium technik a dovedností ve zvoleném uměleckém řemesle, například klenotnictví, výroba keramiky, tkalcovství, řezbářství atd. Jsou zde zařazeny programy s tímto hlavním obsahem:

- Brusičství drahých kamenů a klenotnictví
- Dekorativní kovovýroba
- Hudební nástroje (opravy a ladění)
- Kamenosochařství (řemeslo)
- Keramika (řemeslo)
- Konzervace ušlechtilých materiálů
- Květinářství (aranžování květin)
- Návrhářství klenotů
- Přádelské, textilnické a tkalcovské řemeslo
- Rámování obrazů
- Rukodělná výroba
- Řemesla, lidové umění a rukodělná výroba
- Řemeslnické programy
- Řezbářství
- Stříbrnictví
- Šití
- Tkalcovství (řemeslo)
- Umělecké a řemeslné sklářství
- Výroba hudebních nástrojů (ne průmyslová)
- Výroba klenotů (řemeslo)
- Vyšívání (řemeslo)
- Zlatnictví

Nezahrnuje:

- o Studium *průmyslové výroby* keramiky, tkaných materiálů, výšivek atd. je zahrnuto do některého z podrobně vymezených oborů v široce vymezeném oboru 5 „Technické vědy, výroba a stavebnictví“.

220.....Humanitní vědy – širší programy

Humanitní vědy – širší programy jsou studiem humanitních věd bez specializace na některý z podrobně vymezených oborů. Jsou zde zařazeny programy s tímto hlavním obsahem:

- Humanitní vědy

221.....Náboženství

Náboženství je studium náboženské víry, pojmů, symbolů, projevů, textů a spirituality. Jsou zde zařazeny programy s tímto hlavním obsahem:

- Dějiny náboženství
- Náboženství
- Studium náboženství
- Studium svatých knih

Zahrnuje:

- o Do tohoto oboru jsou zahrnuty programy pro děti a mládež, obvykle poskytované v náboženských školách nebo seminářích, v klášterech atd. Programy jsou *zaměřeny na rozvíjení zájmu o principy daného náboženství* a na dostatečnou obeznámenost s jeho filozofií, a tak pomáhají propagovat danou víru.

Nezahrnuje:

- o Základní programy poskytované v náboženských školách, seminářích atd., které obsahují náboženskou výuku, avšak nekladou na ni důraz, nebo nevedou k náboženskému povolání, jsou vyloučeny z tohoto oboru a zahrnuty do oboru 010 „Všeobecně vzdělávací programy.“

222.....Cizí jazyky

Cizí jazyky je studium struktury a složení cizích jazyků. Zahrnuje studium příslušné kultury, literatury a lingvistiky. Jsou zde zařazeny programy s tímto hlavním obsahem:

- Druhé jazyky
- Jazyky cizí
- Jazyky klasické / mrtvé
- Lingvistika, cizí jazyky
- Překladatelské programy
- Sémantika, cizí jazyky
- Tlumočnické programy

Zahrnuje:

- o Cizí jazyky znamenají studium jazyka, který je *vyučován jako cizí jazyk nebo druhý jazyk*. Druhý jazyk znamená národní jazyk, kterému se učí žáci, jejichž hlavním jazykem je jiný jazyk.

Nezahrnuje:

- o Programy vyučující *mateřskému jazyku*, i když tento jazyk není národním jazykem (např. programy pro imigranty učící se svému mateřskému jazyku), jsou zahrnuty do oboru 223 „Mateřský jazyk“.

223.....Mateřský jazyk

Mateřský jazyk je studium rodného jazyka zahrnující studium příslušné literatury a lingvistiky. Jsou zde zařazeny programy s tímto hlavním obsahem:

- Filologie, rodný jazyk
- Jazyky rodné
- Lingvistika, rodný jazyk
- Mateřský jazyk
- Programy mateřského jazyka

- Řečnictví a rétorika, rodný jazyk
- Sémantika, rodný jazyk
- Tvůrčí psaní
- Udržování jazyka
- Znakový jazyk

Zahrnuje:

- o Mateřský jazyk je studium jazyka *vyučovaného jako mateřský jazyk*, i když tento jazyk není národním jazykem dané země, např. programy pro imigranty v jejich rodném jazyce.

Nezahrnuje:

- o Programy národního jazyka jsou vyloučeny z tohoto oboru, pokud je tento jazyk vyučován *jako cizí nebo druhý jazyk*, a jsou zahrnuty do oboru 222 „Cizí jazyky“.
- o Programy *čtení, psaní a počítání* jsou zahrnuty do oboru 080 „Čtení, psaní a počítání“.

225 Historie a archeologie

Historie je studium minulých událostí, zejména politického, sociálního a ekonomického vývoje země, kontinentu nebo světa. Do tohoto oboru je zahrnuto studium srovnávací literatury a studium historie vědy a myšlení. **Archeologie** je studium starobylých civilizací vědeckou analýzou toho, co se nalezlo v zemi. Jsou zde zařazeny programy s tímto hlavním obsahem:

- Archeologie
- Dějiny
- Dějiny a filozofie vědy a techniky
- Dějiny kultury
- Dějiny literatury
- Dějiny vědy a myšlení
- Muzeologie
- Srovnávací literatura
- Studium středověku a renesance

Zahrnuje:

- o Studium *literatury všeobecně* (nekombinované se studiem určitého jazyka).
- o Studium *všeobecné lingvistiky* (nevztahující se ke studiu určitého jazyka).

Nezahrnuje:

- o Je-li studium *literatury kombinováno se studiem určitého jazyka*, je zahrnuto do oboru 222 „Cizí jazyky“ nebo 223 „Mateřský jazyk“.
- o Studium *klasických (mrtvých) jazyků* (latiny atd.) je zahrnuto do oboru 222 „Cizí jazyky“.
- o Studium *dějin umění* je zahrnuto do oboru 211 „Výtvarné umění“.
- o Studium *dějin hudby a divadelního (reprodukčního) umění* je zahrnuto do oboru 212 „Hudba a divadelní (interpretační) umění“.
- o Studium *ekonomických dějin / dějin hospodářství* je zahrnuto do oboru 314 „Ekonomie“.

226 Filozofie a etika

Filozofie a etika je studium filozofie, etiky a příbuzných předmětů zabývajících se pojetím života. Jsou zde zařazeny programy s tímto hlavním obsahem:

- Etika
- Filozofie
- Logika
- Mravní výchova

Nezahrnuje:

- o Studium *náboženství* je zahrnuto do oboru 221 „Náboženství“.
- o Studium *filozofie umění* je zahrnuto do oboru 211 „Výtvarné umění“.

3 – Společenské vědy, obchod a právo

310 Společenské vědy a vědy o lidském chování – širší programy

Společenské vědy a vědy o lidském chování – širší programy je studium společenských věd a věd o lidském chování bez specializace na podrobně vymezené oblasti. Jsou zde zařazeny programy s tímto hlavním obsahem:

- Společenské vědy
- Vědy o lidském chování

311 Psychologie

Psychologie je studium lidského myšlení a chování jako důsledku individuálních rozdílů, zkušeností a prostředí. Jsou zde zařazeny programy s tímto hlavním obsahem:

- Konverzační terapie
- Psychoanalýza
- Psychologie
- Psychoterapie
- Vývojová a dětská psychologie

312 Sociologie a kulturologie

Sociologie a kulturologie je studium lidí a způsobů jejich chování ve skupinách a ve vztahu ke společnosti. Do tohoto oboru je zahrnuto studium etnologie a sociální antropologie a studium zeměpisu lidstva a sociální geografie. Jsou zde zařazeny programy s tímto hlavním obsahem:

- Antropogeografie
- Demografie / studium populace
- Etnologie
- Futurologie
- Gender studies
- Geografie (sociální)
- Kriminologie
- Kulturní geografie
- Kulturologie
- Regionální kultury
- Sociální antropologie
- Sociální zeměpis
- Sociologie
- Teorie sociálního konfliktu
- Zeměpis lidstva
- Ženská studia

Nezahrnuje:

- o Programy *sociální péče*, v nichž je kladen důraz na praktickou sociální práci, jsou zahrnuty do oboru 762 „Sociální péče a poradenství“.

313 Politické vědy a občanská nauka

Politické vědy a občanská nauka je studium vládnutí a politických principů nebo praxe, tj. předmětů zabývajících se právy a povinnostmi občanů. Jsou zde zařazeny programy s tímto hlavním obsahem:

- Lidská práva
- Mezinárodní vztahy
- Občanská nauka

- Politické dějiny
- Politické vědy
- Politika
- Studium míru a konfliktů

Nezahrnuje:

- o Studium *politické ekonomie* je zahrnuto do oboru 314 „Ekonomie“.

314.....Ekonomie

Ekonomie je studium ekonomické politiky, ekonomické teorie a ekonomického rozhodování. Jsou zde zařazeny programy s tímto hlavním obsahem:

- Ekonometrie
- Ekonomické dějiny
- Ekonomie
- Makroekonomika
- Mezinárodní ekonomika
- Národní účetnictví
- Politická ekonomie

Nezahrnuje:

- o Studium ekonomie, ve kterém je kladen důraz na *obchodní / podnikatelskou stránku*, je zařazeno jako 340 „Obchod, řízení a správa – širší programy“.

321.....Žurnalistika a zpravodajství

Žurnalistika a zpravodajství je studium teorie a praxe žurnalistiky / zpravodajství jako součásti masové komunikace. Žurnalistika a zpravodajství se zabývá slovním vyjádřením a obsahem zpráv. Zahrnuje zpravodajství, psaní komentářů a článků o záležitostech veřejného zájmu atd. Jsou zde zařazeny programy s tímto hlavním obsahem:

- Informace (stylizace a obsah)
- Masová komunikace (stylizace a obsah)
- Publikování (šíření zpráv)
- Rozhlasová žurnalistika
- Zpravodajství
- Žurnalistika

Nezahrnuje:

- o Studium *technik masové komunikace* (např. polygrafie a rozhlasová / televizní produkce) je zahrnuto do oboru 213 „Audiovizuální technika a mediální výroba a produkce“.
- o Studium *grafické úpravy (lay-out) a designu publikací* je zahrnuto v oboru 213 „Audiovizuální technika a mediální výroba a produkce“.
- o Studium *vztahů s veřejností (public relations)* je zahrnuto do oboru 342 „Marketing a propagace“.

322.....Knihovnictví, informace a archivnictví

Knihovnictví, informace a archivnictví je studium metod výběru, získávání, pořádání a ukládání informačních dokumentů a usnadňování využívání informací. Knihovnické programy jsou zahrnuty do tohoto oboru. Jsou zde zařazeny programy s tímto hlavním obsahem:

- Archivnictví
- Dokumentace
- Informatika
- Knihovnická příprava
- Knihovnické programy
- Muzejní dokumentace

- Rešerše
- Vyhledávání informací

340 *Obchod, řízení a správa – širší programy*

Obchod, řízení a správa – širší programy je studium teorie a praxe plánování, řízení, organizování a koordinování zdrojů soukromých a veřejných organizací a institucí. Jsou zde zařazeny programy s tímto hlavním obsahem:

- Obchod, řízení a finance
- Obchodní programy, širší
- Obchodní studium
- Podniková ekonomika

Zahrnuje:

- o Studium *obchodu a správy*, ve kterém není kladen důraz na žádný z podrobně vymezených oborů v rámci oboru 34.

Nezahrnuje:

- o Obchodní programy, v nichž je kladen důraz na kterýkoliv podrobně vymezený obor v rámci oboru 34 „Obchod, řízení a správa“ (management, správa, marketing atd.), by měly být klasifikovány podle příslušné specializace.

341 *Velkoobchod a maloobchod*

Velkoobchod a maloobchod je studium koupě a prodeje zboží a služeb, včetně řízení zásob, tvorby cen, prevence ztrát, prodejních systémů a postupů. Zahrnuje studium činností a současných trendů ve velkoobchodu a maloobchodu. Je zde zahrnut i prodej budov a jiných nemovitostí. Jsou zde zařazeny programy s tímto hlavním obsahem:

- Dražení
- Maloobchod
- Mlékařství
- Nákup
- Nákup a prodej
- Nákup, prostředkování a smlouvy
- Obchodní zástupci
- Prodej nemovitostí
- Prodej po telefonu
- Prodejní zástupci
- Předváděcí techniky
- Reality
- Skladové hospodářství
- Služby zákazníkům
- Vedení skladu
- Velkoobchod

Zahrnuje:

- o Studium *nákupu a prodeje budov a jiných nemovitostí*.

342 *Marketing a propagace*

Marketing a propagace je studium procesů výměny zboží a služeb mezi organizacemi a/nebo jednotlivci a studium chování a požadavků zákazníků. Zahrnuje studium úlohy vývoje produktu, tvorby cen, distribuce, reklamy a prodeje při maximalizaci prodejního výkonu. Jsou zde zařazeny programy s tímto hlavním obsahem:

- Marketing
- Obchodování
- Odbyt a marketing
- Propagace
- Průzkum trhu
- Reklama
- Vztahy s veřejností (public relations)

343 Peněžnictví, bankovníctví, pojišťovnictví

Peněžnictví, bankovníctví, pojišťovnictví je studium plánování, řízení, organizování a kontrolování finančních aktivit a služeb. Zahrnuje kontrolu a monitorování finančních zdrojů organizací, institucí a jednotlivců a poskytování finančních služeb na podnikové a individuální úrovni. Jsou zde zařazeny programy s tímto hlavním obsahem:

- Analýza investic
- Bankovníctví a finance
- Finance, bankovníctví, pojišťovnictví
- Finanční řízení
- Finanční teorie
- Investice a cenné papíry
- Makléřství
- Penzijní pojištění
- Podnikové finance
- Pojišťovnictví
- Programy bankovních služeb u přepážek
- Sociální pojištění

Nezahrnuje:

- o Studium *pojistné matematiky* je zahrnuto do oboru 462 „Statistika“.

344 Účetnictví a daně

Účetnictví a daně je studium provádění, kontrolování a zaznamenávání finančních transakcí. Jsou zde zařazeny programy s tímto hlavním obsahem:

- Audit
- Daňové účetnictví
- Revize účtů
- Účetnictví
- Vedení účetních knih

345 Management a správa

Management a správa je studium plánování, řízení a organizování funkcí a činností organizací a institucí. Programy managementu zahrnující také správu, ekonomii, finance atd. jsou zahrnuty v tomto oboru, je-li v nich kladen důraz na management a správu. Jsou zde zařazeny programy s tímto hlavním obsahem:

- Administrativa / správa
- Hodnocení výkonu
- Kurzy pro zahájení vlastního podnikání
- Logistický management
- Management jakosti
- Management lidských zdrojů
- Management odborné přípravy
- Management úřadu
- Management vzdělávání
- Management zaměstnanosti

- Manažerská věda
- Manažerské dovednosti
- Místní veřejná správa
- Nábor pracovníků
- Organizační teorie a chování
- Personální management
- Podniková příprava
- Přijímání pracovníků
- Řízení lidských zdrojů
- Řízení podniku
- Řízení vzdělávání
- Správa
- Správa personálních záležitostí
- Věda o řízení
- Veřejná a institucionální správa
- Veřejná správa

Zahrnuje:

- o Studium *vedení v kontextu managementu*.

Nezahrnuje:

- o Studium *schopnosti vést v kontextu osobnostního vývoje* je zahrnuto do oboru 090 „Osobní dovednosti“.
- o Studium *administrativy ve významu kancelářské práce* je zahrnuto do oboru 346 „Sekretářské a kancelářské práce“.

346 Sekretářské a kancelářské práce

Sekretářské a kancelářské práce je studium administrativních postupů a praxe, kancelářské techniky, těsnopisu a psaní na stroji (na počítači). Specializované sekretářské programy (dvojazyčné, zdravotnické, právnické, účetní atd.) jsou zde zahrnuty, je-li cílem daného programu spíše příprava pro sekretářskou práci, než pro práci specializovaného asistenta. Jsou zde zařazeny programy s tímto hlavním obsahem:

- Administrativní a sekretářské práce
- Automatizace administrativy
- Automatizace kancelářských prací
- Obchodní korespondence
- Obsluha kancelářských strojů
- Obsluha telefonní centrály
- Ovládání klávesnice
- Podpůrné služby pro management
- Programy pro cizojazyčné sekretářské práce
- Programy pro sekretářské práce v právnictví
- Programy pro sekretářské práce ve zdravotnictví
- Příprava (podnikových) recepčních
- Psaní na PC
- Psaní na stroji
- Sekretářské programy
- Soudní stenografie
- Stenografie
- Těsnopis
- Úřednické programy
- Vstup dat
- Zpracování informací / vstup dat

Zahrnuje:

- o Širší *sekretářské programy* obsahující mimo jiné kurzy práce s počítačem.

Nezahrnuje:

- o Samostatné programy pro *používání specifického počítačového software* jsou zahrnuty do oboru 482 „Užití počítačů“.
- o *Management úřadu* je zahrnut do oboru 345 „Management a správa“.
- o Programy pro *hotelové recepční* jsou zahrnuty do oboru 811 „Hotelnictví, restaurace, stravování“.

347 Pracovní prostředí

Pracovní prostředí je studium struktury a funkce pracovního prostředí. Obsahuje programy, poskytované většinou v rámci přípravy personálu, které se vztahují k danému pracovišti a úkolům. Jsou zde zařazeny programy s tímto hlavním obsahem:

- Odborářské kurzy (všeobecné)
- Organizace práce
- Potřeby zákazníků
- Pracovní rozvoj
- Pracovní vztahy
- Pracovní život
- Úvodní kurzy v práci
- Zajišťování jakosti
- Znalost podniku

Zahrnuje:

- o *Příprava pracovníků* vztahující se k danému pracovišti nebo úkolům je zahrnuta do tohoto oboru, není-li možné ji zahrnout do nějakého jiného oboru.

Nezahrnuje:

- o Příprava vztahující se k danému pracovišti nebo úkolům je vyloučena z tohoto oboru, je-li *spjata spíše s osobnostním vývojem* než s vývojem pracovním, a je zahrnuta do oboru 090 „Osobní dovednosti“.
- o *Příprava pracovníků*, která *může být zahrnuta* do nějakého jiného oboru, je vyloučena z tohoto oboru a zahrnuta do příslušného oboru. Např. kurzy kvality by měly být, jsou-li technické, zahrnuty do oborů v rámci 52 „Technické vědy a technické obory“.
- o Programy pro (fyzické) *pracovní prostředí* jsou zahrnuty do oboru 862 „Bezpečnost a ochrana zdraví při práci“.
- o Programy, většinou na terciární úrovni, zabývající se *pracovním prostředím všeobecně*, z hlediska trhu práce, sociálních partnerů, průmyslové psychologie atd., jsou zahrnuty do oborů v rámci 31 „Společenské vědy a vědy o lidském chování“.

380 Právo

Právo je studium principů a postupů pro formální udržování pořádku ve společnosti, včetně přípravy pro právnické profese, např. advokáta nebo přípravy pro soudcovskou kariéru. Jsou zde zařazeny programy s tímto hlavním obsahem:

- Dějiny práva
- Komerční právo
- Notářství / notářská praxe
- Obchodní právo
- Pracovní právo
- Právní praxe
- Právní věda
- Právo
- Studium pro pomocné právní profese
- Studium trestního práva

4 – Přírodní vědy, matematika a informatika

421 Biologie a biochemie

Biologie a biochemie je studium struktury, funkce, reprodukce, růstu, evoluce a chování živých organismů. Jsou zde zařazeny programy s tímto hlavním obsahem:

- Biofyzika
- Biochemie
- Biologie
- Biometrie
- Botanika
- Entomologie
- Farmakologie
- Genetika
- Limnologie
- Mikrobiologie
- Molekulární biologie
- Ornitologie
- Parazitologie
- Toxikologie
- Věda o výživě
- Vědy o životě
- Virologie
- Zoologie

Zahrnuje:

- o Studium *chemických procesů v živých organismech* (biochemie, toxikologie, farmakologie atd.).

Nezahrnuje:

- o Studium *vědy o životním prostředí*, které se zabývá vztahem mezi živými organismy a prostředím, je zahrnuto do oboru 422 „Vědy o životním prostředí“.

422 Vědy o životním prostředí

Vědy o životním prostředí je studium organismů ve vzájemném vztahu a ve vztahu k prostředí. Jsou zde zařazeny programy s tímto hlavním obsahem:

- Ekologie
- Věda o životním prostředí

Nezahrnuje:

- o Studium *biologie a toxikologie* je zahrnuto do oboru 421 „Biologie a biochemie“.

440 Vědy o neživé přírodě – širší programy

Vědy o neživé přírodě – širší programy je studium věd o neživé přírodě bez specializace na nějaký podrobně vymezený obor. Jsou zde zařazeny široké programy v rámci věd o neživé přírodě:

- Programy věd o neživé přírodě (širší programy)

441 Fyzika

Fyzika je studium vlastností a vzájemného působení hmoty a energie. Zahrnuje studium astronomie a věd o vesmíru. Jsou zde zařazeny programy s tímto hlavním obsahem:

- Akustika
- Astrofyzika
- Astronomie
- Fyzika
- Jaderná fyzika
- Optika
- Planetární vědy
- Vědy o vesmíru

Nezahrnuje:

- o *Oční optici* jsou zahrnuti do oboru 725 „Lékařská diagnostika a léčebná technika“.

442.....Chemie

Chemie je studium látek, jejich prvků a toho, jak látky a prvky reagují, jsou-li kombinovány. Jsou zde zařazeny programy s tímto hlavním obsahem:

- Analytická chemie
- Anorganická chemie
- Chemie
- Chemie polymerů
- Organická chemie
- Petrologie

Nezahrnuje:

- o *Biochemie* je zahrnuta do oboru 421 „Biologie a biochemie“.

443.....Vědy o Zemi

Vědy o Zemi je studium složení a struktury Země včetně hydrosféry a atmosféry. Jsou zde zařazeny programy s tímto hlavním obsahem:

- Geodézie
- Geofyzika
- Geografie
- Geologie
- Hydrogeologie
- Hydrologie
- Meteorologie
- Mineralogie
- Oceánografie
- Oceánologie
- Paleontologie
- Seismologie
- Vědy o atmosféře
- Vědy o Zemi
- Vědy o životě v moři
- Vulkanologie
- Zeměpis (fyzický)
- Zeměpis (přírody)

Nezahrnuje:

- o *Sociální geografie* je zahrnuta do oboru 312 „Sociologie a kulturologie“.

461.....Matematika

Matematika je studium abstraktních deduktivních systémů. Zahrnuje algebru, aritmetiku, geometrii, reálnou a komplexní analýzu a aplikovanou matematiku. Jsou zde zařazeny programy s tímto hlavním obsahem:

- Algebra
- Analýza dat (matematika)
- Aplikovaná matematika
- Geometrie
- Matematika
- Numerická analýza
- Operační výzkum

462 Statistika

Statistika je studium sběru, popisu, pořádání a analyzování číselných údajů. Je zde zahrnuto studium teorie pravděpodobnosti a pojistné matematiky. Jsou zde zařazeny programy s tímto hlavním obsahem:

- Matematická (teoretická) statistika
- Pojistná matematika
- Projektování (statistického) šetření
- Statistika aplikovaná
- Teorie pravděpodobnosti
- Výběrová šetření

Zahrnuje:

- o Studium *aplikované statistiky*.
- o Studium *matematické (teoretické) statistiky*.

Nezahrnuje:

- o Studium *demografie / studium populace* je zahrnuto do oboru 312 „Sociologie a kulturologie“.

481 Počítačové vědy

Počítačové vědy, informatika je studium navrhování a vývoje počítačových systémů a operačního prostředí. Zahrnuje studium navrhování, údržby a integrace softwarových aplikací. Jsou zde zařazeny programy s tímto hlavním obsahem:

- Analýza počítačového systému
- Informatika (počítačová věda)
- Lokalizace softwaru
- Návrh počítačového systému
- Operační systémy
- Počítačová věda
- Počítačové programování
- Programovací jazyky (Visual Basic, C++ atd.)
- Programování (počítač)
- Správa sítě
- Testování software

Nezahrnuje:

- o *Technická údržba počítače (hardware)* je zahrnuta do oboru 523 „Elektronika a automatizace“.
- o Programy pro *užívání počítačových aplikací* jsou zahrnuty do oblasti 482 „Užití počítačů“.

482 Užití počítačů

Užití počítačů je studium používání počítačů a počítačového softwaru a aplikací pro různé účely. Tyto programy jsou obvykle krátké. Jsou zde zařazeny programy s tímto hlavním obsahem:

- Používání počítačového softwaru
- Používání počítačů
- Programy používání internetu
- Software pro vydávání publikací pomocí počítače (DTP)

- Software pro výpočty (tabulkové procesory)
- Software pro zpracování dat
- Software pro zpracování textu

5 – Technické vědy, výroba a stavebnictví

520 Technické vědy a technické obory – širší programy

Technické vědy a technické obory – širší programy je studium techniky a technických oborů bez specializace na některý z podrobně vymezených oborů. Jsou zde zařazeny programy s tímto hlavním obsahem:

- Programy technického průmyslu
- Řízení jakosti (technické)
- Technická údržba
- Technika
- Technologie materiálů

521 Strojírenství, kovovýroba a metalurgie

Strojírenství, kovovýroba a metalurgie je studium plánování, navrhování, vývoje, výroby, údržby a kontroly strojů, strojírenských provozů a systémů a výrobků z kovů. Zahrnuje navrhování a údržbu strojů, které produkují výrobky a služby. Programy v tomto oboru se zaměřují na stroje, strojní systémy a výrobky z kovu. Jsou zde zařazeny programy s tímto hlavním obsahem:

- Hodinářství
- Hutnická technologie
- Hutnictví
- Hydraulika
- Kotlářství a sváření
- Mikromechanika
- Montáž, soustružení a obrábění kovů
- Ocelářství
- Odlévání kovů a výroba modelů
- Opravy jízdních kol
- Programy hutnických oborů
- Programy strojírenských oborů
- Přesná mechanika
- Puškařství
- Strojírenství
- Sváření a pájení
- Výroba jízdních kol
- Výroba nástrojů a zápusťek
- Výroba oceli
- Zámečník a opravář sejfů
- Zpracování plechu

Nezahrnuje:

- o Studium *motorových vozidel a techniky* je zahrnuto do oboru 525 „Motorová vozidla, lodě a letadla“.

522 Elektrotechnika a energetika

Elektrotechnika je studium instalování, údržby, oprav a diagnostikování závad na elektrickém vedení a příslušném vybavení v domácnostech, obchodních a průmyslových zařízeních. Je zde zahrnuta instalace a údržba nadzemních a podzemních rozvodných sítí elektrické energie. **Energetika** je studium výroby energie. Jsou zde zařazeny programy s tímto hlavním obsahem:

- Elektromontáž
- Elektrotechnika
- Instalace a údržba silnoproudého vedení
- Jaderná, vodní a tepelná energetika
- Klimatizační technika

- Opravy elektrických spotřebičů
- Programy elektrotechnických oborů
- Programy chladírenské techniky
- Programy pro energetiku
- Programy topenářských oborů
- Rozvod plynu
- Solární energie
- Studium energetiky
- Výroba elektrické energie
- Výroba energie
- Vzduchotechnické programy

Zahrnuje:

- o Studium *instalace, diagnostiky závad a oprav vytápěcího, klimatizačního a chladicího zařízení.*

Nezahrnuje:

- o Studium *elektrotechniky vozidel* je zahrnuto do oboru 525 „Motorová vozidla, lodě a letadla“.

523 Elektronika a automatizace

Elektronika a automatizace je studium plánování, navrhování, vývoje, údržby a kontroly elektronického vybavení, strojního zařízení a systémů. Zahrnuje navrhování počítačů a vybavení pro komunikaci. Jsou zde zařazeny programy s tímto hlavním obsahem:

- Automatizace
- Digitální technika
- Elektronické zpracování dat
- Elektronika pro rozhlasové a televizní vysílání
- Instalace komunikačních zařízení
- Komunikační systémy
- Opravy elektronického zařízení
- Opravy počítačů
- Opravy televizních a rozhlasových přijímačů
- Počítačová technika
- Regulační technika
- Robotika
- Robotová technika
- Technika tvorby sítí
- Technika zpracování dat
- Telekomunikační technika
- Údržba komunikačních zařízení

Nezahrnuje:

- o *Počítačové vědy* (navrhování počítačových systémů a softwarových aplikací) jsou zahrnuty do oboru 481 „Počítačové vědy“.

524 Chemické výroby

Chemické výroby je studium plánování, navrhování a vývoje výrobků a procesů, při nichž dochází k chemickým a fyzikálním změnám. Zahrnuje navrhování chemických provozů a kontrolních systémů. Jsou zde zařazeny programy s tímto hlavním obsahem:

- Biochemické technologie
- Biotechnologie
- Chemická technologie
- Laboratorní technika
- Programy pro laboratorní techniky
- Programy pro pomocné laboranty
- Rafinace nafty

- Řízení chemických procesů
- Řízení provozu a strojů (zpracování)
- Technologie chemických procesů
- Zpracování ropy, zemního plynu, petrochemických výrobků

Zahrnuje:

- o Programy *laboratorní techniky* jsou zahrnuty v tomto oboru, *není-li kladen důraz na specifickou aplikaci*.

Nezahrnuje:

- o Programy laboratorní techniky jsou vyloučeny z tohoto oboru, *je-li kladen důraz na specifickou aplikaci* (biologickou, lékařskou atd.) a jsou zahrnuty do příslušných oborů (420, 725 atd.).
- o Programy s důrazem na *výrobu určitých materiálů* jsou vyloučeny z tohoto oboru; např. programy s důrazem na *zpracování papíru* by měly být zahrnuty do oboru 543 „Výroba a zpracování materiálů (dřevo, papír, plasty, sklo)“.

525 Motorová vozidla, lodě a letadla

Motorová vozidla, lodě a letadla je studium navrhování, vývoje, výroby, údržby, diagnostikování závad, oprav a servisu motorových vozidel, včetně zemních a zemědělských strojů. Typická je kombinace studia jak kovových konstrukcí, tak motorů. Jsou zde zařazeny programy s tímto hlavním obsahem:

- Autoelektrika
- Diagnostika vozidel
- Elektrotechnika motorových vozidel
- Karosářství
- Lakování vozidel
- Lakování / stříkání
- Letecká a kosmická technika
- Letecká technika
- Letecká údržba
- Lodní konstrukce
- Lodní technika
- Mechanika vozidel
- Mechanika zemědělských strojů
- Motocyklová mechanika
- Motocyklová technika
- Námořní technika
- Opravy karoserií / autoklempířství
- Opravy vozidel
- Seřizování vozidel
- Stavba lodí
- Technika motorových vozidel
- Vozidlová a motorová technika
- Výroba vozidel
- Výroba vrtulníků

Zahrnuje:

- o Studium *elektrotechniky motorových vozidel*.

Nezahrnuje:

- o Studium *výroby a oprav nemotorových vozidel* je zahrnuto do oboru 521 „Strojírenství, kovovýroba a metalurgie“ (např. jízdní kola) nebo 543 „Výroba a zpracování materiálů (dřevo, papír, plasty, sklo)“ (např. bezmotorové čluny).

540 Výroba a zpracování – širší programy

Výroba a zpracování – širší programy je studium výroby a zpracování bez specializace na některý z podrobně vymezených oborů. Jsou zde zařazeny programy zabývající se výrobou a zpracováním:

- Výroba a zpracování (širší programy)

541 Potravinářství

Potravinářství je studium zpracování a balení potravin a nápojů a vybavení a postupů používaných při výrobě a distribuci potravin. Jsou zde zařazeny programy s tímto hlavním obsahem:

- Cukrářství
- Cukrovinkářský průmysl
- Konzervářství
- Lihovarnictví
- Manipulace s potravinami / hygiena
- Mlékárenský průmysl
- Mlékárenství
- Mlýnský a pekárenský průmysl
- Pekárenství
- Pivovarnictví
- Potravinářská technika
- Potravinářské programy
- Potravinářský průmysl
- Potravinářství
- Potravinářství a potravinářská technologie
- Příprava potravin
- Řeznictví
- Sklepní hospodářství / zrání vína
- Sýrařství
- Školení vína
- Tabákový průmysl
- Uchovávání / konzervace potravin
- Vinařství
- Výroba (sladkého) pečiva
- Výroba cukrovinek
- Výroba potravin a nápojů
- Výroba sýrů
- Výroba vína
- Zpracování masa

Zahrnuje:

- o Studium zacházení s potravinami a hygieny potravin.
- o Studium zpracování tabáku.

Nezahrnuje:

- o Programy přípravy pro *restaurace a stravování* jsou zahrnuty do oboru 811 „Hotelnictví, restaurace, stravování“.
- o *Věda o výživě* je zahrnuta do oboru 421 „Biologie a biochemie“.

542 Výroba textilu, oděvů a obuvi, zpracování kůže

Výroba textilu, oděvů a obuvi, zpracování kůže je studium výroby textilu, textilních a kožených výrobků, oblečení a doplňků, bot a dalších forem obuvi. Jsou zde zařazeny programy s tímto hlavním obsahem:

- Bytový textil
- Čalounictví
- Dámské krejčovství

- Kožešnictví
- Kožešnictví a kožařství
- Kožešník
- Krejčovství
- Obuvnictví
- Oděvní průmysl
- Odívání, oděvnícké a textilní práce
- Pletení (průmyslové)
- Programy kožařských oborů
- Programy oděvních oborů
- Programy textilních oborů
- Přádelnictví
- Sedlářství
- Stříhačství a krejčovství
- Šití (průmyslové)
- Textilnictví, oděvnictví a obuvnictví
- Tkalcovství (průmyslové)
- Vlnářství
- Výroba koženého zboží
- Výroba obuvi
- Výroba prádla
- Výrobce koženého zboží
- Vyšívání a šití (průmyslové)
- Zakázkové krejčovství
- Zpracování kůže

Nezahrnuje:

- o Programy rukodělných řemesel (tkalcovství, vyšívání atd.) jsou zahrnuty do oboru 215 „Uměleckořemeslné dovednosti“.

543 Výroba a zpracování materiálů (dřevo, papír, plasty, sklo)

Výroba a zpracování materiálů je studium výroby produktů ze dřeva, papíru, plastů, skla nebo jiných materiálů, např. kamene, hlíny, umělých materiálů atd. Pro programy zahrnuté v tomto oboru je podstatnější zpracováváný materiál než všeobecné technické vědomosti. Jsou zde zařazeny programy s tímto hlavním obsahem:

- Dřevařství
- Dřevozpracující průmysl
- Gumárenství
- Kamenický průmysl
- Keramika (průmyslová)
- Nábytkářské obory
- Nábytkářství
- Obrábění a soustružení dřeva
- Práce z rotangu, proutí a bambusu
- Programy oborů práce se dřevem
- Průmyslová výroba diamantů
- Sklářství (průmyslové)
- Stavba člunů (bezmotorových)
- Technologie zpracování dřeva
- Tesařství (nikoli stavební)
- Truhlářství
- Výroba a zpracování papíru
- Výroba plastů
- Výroba skla
- Výroba syntetických vláken
- Zpracování dřeva a tesařské práce

Nezahrnuje:

- o Studium *kovovýroby* je zahrnuto do oboru 521 „Strojírenství, kovovýroba a metalurgie“.
- o Studium *stavebního tesařství* a truhlářství je zahrnuto do oboru 582 „Stavebnictví a inženýrské stavitelství“.
- o Studium *chemické výroby všeobecně* je zahrnuto do oblasti 524 „Chemické výroby“.
- o Studium *polygrafie a knihvazačství* je zahrnuto do oboru 213 „Audiovizuální technika a mediální výroba a produkce“.
- o *Programy rukodělných řemesel* (sklářské umění a řemesla, řezbářství atd.) jsou zahrnuty do oboru 215 „Uměleckořemeslné dovednosti“.

544 *Hornictví a těžba*

Hornictví a těžba je studium plánování, vývoje, hodnocení a řízení těžby nerostů, ropy a zemního plynu ze země. Jsou zde zařazeny programy s tímto hlavním obsahem:

- Báňský průmysl
- Důlní inženýrství
- Důlní technologie
- Hornictví
- Kamenolomy
- Technologie těžby nerostů
- Těžba kamene
- Těžba nerostných surovin
- Těžba ropy a zemního plynu
- Těžba uhlí

Nezahrnuje:

- o Studium *metalurgie* je zahrnuto do oboru 521 „Strojírenství, kovovýroba a metalurgie“.
- o Studium *geologie* je zahrnuto do oboru 443 „Vědy o Zemi“.

581 *Architektura a urbanismus*

Architektura je studium umění, vědy a technik navrhování budov. Obsahuje jak užitkové cíle, například spolehlivost konstrukce a funkční a ekonomickou efektivnost stavby, tak estetické zřetele. **Urbanismus** je studium usměrňovaného růstu a zlepšování měst jak z funkčního, tak z estetického hlediska. Jsou zde zařazeny programy s tímto hlavním obsahem:

- Architektonické navrhování a plánování měst
- Architektura
- Kartografie / zeměměřictví
- Krajinná architektura
- Městské a regionální plánování
- Plánování měst
- Plánování měst a krajiny
- Rozvoj obcí
- Rozvoj venkova
- Stavební architektura
- Stavební plány
- Topografie
- Urbanistika
- Územní plánování
- Zeměměřictví

Zahrnuje:

- o Studium *kartografie a zeměměřictví*.

Nezahrnuje:

- o Studium *navrhování interiérů* je zahrnuto do oboru 214 „Design“.
- o *Navrhování a budování parků a zahrad* je zahrnuto do oboru 622 „Zahradnictví“.

582 Stavebnictví a inženýrské stavitelství

Stavebnictví je studium vědy, technologie a technik montáže, stavění a údržby veřejných, komerčních, průmyslových a obytných struktur a jejich příslušenství. **Inženýrské stavitelství** je studium plánování, navrhování, testování a řízení stavby velkých budov a struktur, včetně systémů dopravy, vodovodů, kanalizace atd. Jsou zde zařazeny programy s tímto hlavním obsahem:

- Asanace (stavební)
- Betonářství
- Demolice
- Dláždění podlah a obklady zdí
- Domovní instalace
- Inženýrské stavitelství
- Izolace
- Kamenictví
- Kladení podlah
- Kladení zdiva a obkladů
- Kreslení technické
- Lešenářské práce
- Malování a tapetování
- Omítání
- Potrubní instalace
- Řízení stavebních prací
- Stavba mostů
- Stavba silnic
- Stavební dozor
- Stavební kovové konstrukce
- Stavební renovace
- Stavební technika
- Stavební technologie
- Stavební údržba
- Stavebnický průmysl
- Stavění budov
- Stavitelství doků a přístavů
- Střešní práce
- Technické kreslení
- Truhlářství a tesařství (stavební)
- Ventilace (stavební)
- Vodní stavby a technika
- Vodovody a kanalizace
- Výkopová technika
- Zasklívání
- Zavodňování a drenáže (stavební)
- Zednická práce
- Zednictví

Nezahrnuje:

- o *Elektrické instalace* jsou zahrnuty do oboru 522 „Elektrotechnika a energetika“.
- o *Instalace a opravy vytápěcího, klimatizačního a chladicího zařízení* jsou zahrnuty do oboru 522 „Elektrotechnika a energetika“.

6 – Zemědělství a veterinářství

620 Zemědělství, lesnictví a rybářství – širší programy

Zemědělství, lesnictví a rybářství – širší programy je studium zemědělství, lesnictví a rybářství bez specializace na nějaký podrobně vymezený obor. Jsou zde zařazeny širší programy v zemědělství, lesnictví a rybářství:

- Zemědělství, lesnictví a rybářství (širší programy)

621 Rostlinná a živočišná výroba

Rostlinná a živočišná výroba je studium pěstování zemědělských plodin a pastvin, péče o ně a jejich sklizeň a chov zvířat. Zahrnuje studium řízení a hospodaření farem a produkci nezpracovaných rostlinných a živočišných produktů. Jsou zde zařazeny programy s tímto hlavním obsahem:

- Agronomie a nauka o plodinách
- Drůbežářství
- Ekonomika zemědělství
- Farmářství
- Chov dobytka
- Chov hus
- Chov koní
- Chov ovcí
- Chov prasat
- Chov psů
- Chov zvířat
- Obilnářství
- Ovocnářství
- Péče o dostihové koně
- Pěstování oliv
- Pěstování ovoce
- Pěstování vinné révy
- Pěstování zemědělských plodin
- Pěstování žita a pšenice
- Půdoznalství
- Řízení hospodářství s rostlinnou a živočišnou výrobou
- Řízení zemědělského hospodářství
- Techniky zavlažování
- Údržba zemědělského hospodářství
- Úrodnost půdy
- Vinohradnictví
- Výcvik zvířat
- Zakládání sadů
- Zakládání vinohradů
- Základní dovednosti v zemědělství
- Zelinářství
- Zemědělské vědy
- Zemědělství
- Zpracování a distribuce zemědělských produktů

Zahrnuje:

- o Studium *půdoznalství, úrodnosti půdy a technik zavlažování*.
- o Studium *pěstování intenzivně obhospodařovaných plodin*, například ovoce a zeleniny.

Nezahrnuje:

- o Studium *výroby vína* je zahrnuto do oboru 541 „Potravinařství“.
- o *Jezdeckví* je zahrnuto do oboru 813 „Sporty“.

622 Zahradnictví

Zahradnictví je studium zahradnické technologie a managementu, pěstování květin, skleníkových metod, školkařství, zahradní architektury atd. Jsou zde zařazeny programy s tímto hlavním obsahem:

- Kultivace trávníku
- Pěstování květin
- Pěstování okrasných rostlin
- Pěstování rostlin ve sklenících
- Pěstování trávníku
- Školkařství (zahradnictví)
- Údržba dostihových drah
- Údržba sportovních hřišť
- Údržba trávníků pro sport
- Údržba zeleně
- Zahradní architektura
- Zahradnické techniky
- Zahradnictví

Zahrnuje:

- o *Navrhování a budování městských parků a zahrad u domů.*
- o *Zahradnické programy kombinující pěstování květin a zeleniny.*

Nezahrnuje:

- o Studium *pěstování zemědělských plodin* (například pšenice, rýže, ovoce, zeleniny, které jsou pěstovány jako potraviny) je zahrnuto do oboru 621 „Rostlinná a živočišná výroba“.
- o Studium *půdoznalství, úrodnosti půdy a technik zavlažování* je zahrnuto do oboru 621 „Rostlinná a živočišná výroba“.
- o Studium *správy národních parků* je zahrnuto do oboru 852 „Přírodní prostředí a přirozené formy života“.
- o Studium *krajinné architektury* je zahrnuto do oboru 581 „Architektura a urbanismus“.

623 Lesnictví

Lesnictví je studium zakládání, kultivace, těžby a správy lesů. Zahrnuje studium myslivosti. Jsou zde zařazeny programy s tímto hlavním obsahem:

- Lesní hospodářství
- Lesnictví
- Myslivost
- Techniky získávání lesních produktů
- Údržba lesa

Nezahrnuje:

- o Studium *správy národních parků* je zahrnuto do oboru 852 „Přírodní prostředí a přirozené formy života“.
- o *Dřevařství* (produkce pilařských závodů atd.) je zahrnuto do oboru 543 „Výroba a zpracování materiálů (dřevo, papír, plasty, sklo)“.

624 Rybářství

Rybářství je studium chovu a lovu sladkovodních a mořských ryb, koryšů a měkkýšů. Jsou zde zařazeny programy s tímto hlavním obsahem:

- Chov měkkýšů a koryšů
- Chov ryb
- Pěstování mořských rostlin a živočichů
- Rybářská věda a technika
- Rybářství

- Rybní hospodářství
- Rybníkářství
- Rybolov na širém moři

Zahrnuje:

- o Programy řízení rybářských člunů.

Nezahrnuje:

- o Studium průmyslového zpracování ryb je zahrnuto do oboru 541 „Potravinářství“.

640 Veterinářství

Veterinářství je studium prevence, diagnostikování a léčení chorob a zranění zvířat a celkové péče o ně. Je zde zahrnuto studium péče o nemocná, zraněná a oslabená zvířata prodávající léčení na veterinárních klinikách. Jsou zde zařazeny programy s tímto hlavním obsahem:

- Péče o zdraví zvířat
- Reprodukce zvířat (věda)
- Veterinární asistence
- Veterinární lékařství
- Veterinární věda

Zahrnuje:

- o Věda o rozmnožování zvířat.

Nezahrnuje:

- o Studium chovu zvířat je zahrnuto do oboru 621 „Rostlinná a živočišná výroba“.

7 – Zdravotnictví a sociální péče

720 Zdravotnictví – širší programy

Zdravotnictví – širší programy je studium zdravotnictví bez specializace na nějakou podrobně vymezenou oblast. Jsou zde zařazeny programy s tímto hlavním obsahem:

- Programy veřejného zdravotnictví
- Zdravotnictví (širší programy)

721 Humánní medicína

Humánní medicína je studium principů a postupů používaných při prevenci, diagnostikování a léčení nemocí a zranění u lidí a při udržování celkového zdraví. Tento obor v podstatě sestává z přípravy lékařů. Jsou zde zařazeny programy s tímto hlavním obsahem:

- Anatomie
- Anesteziologie
- Audiologie / nauka o sluchu
- Bakteriologie
- Cytologie
- Dermatologie
- Epidemiologie
- Fyziologie
- Gerontologie
- Gynekologie
- Hematologie
- Histologie
- Homeopatie
- Chirurgie
- Imunologie
- Kardiologie
- Lékařství
- Medicína
- Neurologie
- Oční lékařství
- Oftalmologie
- Onkologie
- Patologie
- Pediatrie
- Plastická chirurgie
- Porodnictví a gynekologie
- Praktická lékařská příprava
- Preventivní a sociální lékařství
- Příprava lékařů
- Příprava praktických lékařů
- Přírodní léčba
- Psychiatrie
- Soudní lékařství
- Urologie
- Vnitřní lékařství
- Všeobecné lékařství

723 Ošetřovatelství a pečovatelská služba

Ošetřovatelství a pečovatelská služba je studium poskytování zdravotní péče nemocným, postiženým nebo oslabeným lidem a asistování praktickým lékařům a ostatním lékařským nebo zdravotnickým odborníkům při

diagnostikování a léčení pacientů. Ošetrovatelská kvalifikace se zaměřuje na udržování zdraví a na péči o něj v průběhu nemoci a rehabilitace. Zahrnuje péči o staré lidi a péči o postižené. Jsou zde zařazeny programy s tímto hlavním obsahem:

- Asistentství (zdravotní)
- Gerontologické služby
- Hygiena dítěte (ošetřovatelství)
- Hygiena lékařská
- Náhradní mateřská péče
- Obecné zdravotnické služby
- Ošetřovatelství
- Péče o postižené
- Péče o staré lidi
- Pomocné ošetřovatelství / sanitářství
- Porodní asistentství
- Programy zdravotnické péče
- Psychiatrické ošetřovatelství
- Všeobecné ošetřovatelství
- Zdravotní asistence

Zahrnuje:

- o *Pečovatelské programy obsahující zdravotní i sociální péči, např. o staré lidi.*

Nezahrnuje:

- o *Veterinární ošetřovatelství je zahrnuto do oboru 640 „Veterinářství“.*
- o *Zubní ošetřovatelství je zahrnuto do oboru 724 „Stomatologie“.*
- o *Péče o dítě (nikoliv zdravotní) je zahrnuta do oboru 761 „Péče o děti a mládež“.*

724 Stomatologie

Stomatologie je studium diagnostikování, léčení a prevence onemocnění a abnormalit zubů a dásní. Zahrnuje studium navrhování, zhotovování a oprav zubních náhrad a ortodontických aparátů. Rovněž zahrnuje studium poskytování asistence zubnímu lékaři. Jsou zde zařazeny programy s tímto hlavním obsahem:

- Dentální hygiena
- Dentální laboratorní technika
- Klinická stomatologie
- Odontologie
- Ortodoncie
- Stomatologie
- Zubní asistentství
- Zubní chirurgie
- Zubní instrumentář
- Zubní lékařství
- Zubolékařská technika

Zahrnuje:

- o *Studium zubní hygieny a veřejného zubního zdravotnictví.*

725 Lékařská diagnostika a léčebná technika

Lékařská diagnostika a léčebná technika je studium široké řady postupů používaných pro diagnostikování a léčení nemocí a postižení. Jsou zde zařazeny programy s tímto hlavním obsahem:

- Ambulantní služba
- Ambulantní technika
- Lékařská laboratorní technika
- Lékařská technika

- Optická protetika / čočky
- Optická technika
- Optika
- Ortopedická protetika
- Otoprotetika (pro neslyšící)
- Pohotovostní zdravotnická technika
- Protetická technika
- Protetika
- Radioterapie
- Rentgenografie
- Rentgenologická technika
- Rentgenologie
- Rentgenová technika (lékařská)
- Technika naslouchadel
- Technika nukleární medicíny
- Technika soudního lékařství
- Výroba očních čoček

Zahrnuje:

- o Lékařská laboratorní technika.

Nezahrnuje:

- o Studium *laboratorní techniky* je vyloučeno z tohoto oboru, není-li *kladen důraz na lékařskou laboratorní techniku*.
- o Obecná laboratorní technika je zahrnuta do oboru 524 „Chemické výroby“.
- o Laboratorní technika, v níž je kladen důraz na další konkrétní aplikace (biologie, fyzika, chemie atd.) je zahrnuta do příslušných oborů (421, 441, 442 atd.).
- o Studium *zubolékařských metod* je zahrnuto do oboru 724 „Stomatologie“.

726 Terapie a rehabilitace

Terapie a rehabilitace je studium obnovy normálního fyzického stavu u lidí, kteří ho pozbyli v důsledku dočasného nebo trvalého postižení. Jsou zde zařazeny programy s tímto hlavním obsahem:

- Dietetické programy
- Fyzioterapie
- Chiropraxe
- Léčba nemocí z povolání
- Logopedie
- Masáže (léčebné)
- Měření refrakce oka
- Optometrie
- Osteopatie
- Patologie a terapie řeči
- Reflexologie
- Rehabilitace
- Rehabilitace prací
- Služby mentální hygieny
- Výživa a dietetika

Zahrnuje:

- o Studium *rehabilitace a léčby nemocí z povolání*.

Nezahrnuje:

- o Studium *psychoterapie* je zahrnuto do oboru 311 „Psychologie“.
- o Studium *vědy o výživě* je zahrnuto do oboru 421 „Biologie a biochemie“.

727 Farmacie

Farmacie je studium léků a jejich účinků na člověka. Zahrnuje přípravu, vydávání a aplikaci léků. Jsou zde zařazeny programy s tímto hlavním obsahem:

- Farmacie
- Lékárenská farmacie

Nezahrnuje:

- o Studium *farmakologie* je zahrnuto do oboru 421 „Biologie a biochemie“.

761 Péče o děti a mládež

Péče o děti a mládež je studium vývoje dětí a mládeže a péče o ně. Zahrnuje studium rekreačních činností a činností prováděných ve volném čase jako sociální služby poskytované školním dětem. Jsou zde zařazeny programy s tímto hlavním obsahem:

- Péče o dítě
- Programy dětské rekreace
- Programy pro mladé pracovníky
- Programy rekreace pro mládež
- Služby pro mládež

Nezahrnuje:

- o Studium *vzdělávání v raném dětství* je zahrnuto do oboru 143 „Příprava učitelů pro předškolní výchovu“.
- o Studium *zdravotní péče o děti* je zahrnuto do oboru 723 „Ošetřovatelství“.

762 Sociální péče a poradenství

Sociální péče a poradenství je studium sociálních potřeb veřejnosti, specifických skupin a jednotlivců a vhodných způsobů uspokojování těchto potřeb. Zaměřuje se na sociální péči s důrazem na sociální politiku a praxi. Jsou zde zařazeny programy s tímto hlavním obsahem:

- Alkohol, tabák, drogy (znalosti o problematice)
- Kariérní poradenství
- Mobbing (znalosti o problematice)
- Podpora v krizi
- Poradenství
- Profesní poradenství
- Protialkoholní a protidrogové poradenství
- Rodinné a manželské poradenství
- Sociální péče
- Sociální politika
- Sociální práce
- Sociální praxe
- Sociální teorie (aplikovaná)
- Šikana (znalost problematiky)
- Týrání a špatné zacházení (znalost problematiky)

Zahrnuje:

- o Studium *profesního poradenství*.

Nezahrnuje:

- o Studium *sociologie a společenských věd* je zahrnuto do oboru 312 „Sociologie a kulturologie“.
- o Pečovatelské programy *kombinující zdravotní a sociální péči*, např. o staré lidi, jsou zahrnuty do oboru 723 „Ošetřovatelství“.

8 – Služby

810 Osobní služby – širší programy

Stravování, ubytování a osobní služby – širší programy je širší studium osobních služeb bez specializace na nějaký podrobně vymezený obor. Tento obor sestává do značné míry z programů zařazených na sekundární úrovni. Jsou zde zařazeny programy s tímto hlavním obsahem:

- Stravování, ubytování a osobní služby (širší programy)

811 Hotelnictví, restaurace, stravování

Hotelnictví, restaurace, stravování je studium poskytování jídla, nápojů, ubytování a příbuzných služeb v hotelích, restauracích atd. Jsou zde zařazeny programy s tímto hlavním obsahem:

- Barman / mixér u baru
- Hotelnictví a restaurační programy
- Hotelové služby
- Hotelové / motelové a restaurační služby
- Kuchařské umění
- Kuchařství (restauračního a hotelového typu)
- Kulinářské umění
- Obsluha a barová služba
- Pohostinské služby
- Příprava hotelových recepčních
- Servírování pokrmů
- Služba u baru
- Stravovací a pohostinské služby
- Stravování

Nezahrnuje:

- o Studium *zpracování potravin (průmyslového)* je zahrnuto do oboru 541 „Potravinářství“.
- o *Příprava recepčních (všeobecně)* je zahrnuta do oboru 346 „Sekretářské a kancelářské práce“.

812 Cestování, turismus a volný čas

Cestování a turismus je studium marketingu a propagace turistických destinací a událostí. Zahrnuje studium zařizování jízdenek a rezervací. **Volný čas** je studium rekreačních činností a činností prováděných ve volném čase a určených pro jednotlivce a skupiny. Jsou zde zařazeny programy s tímto hlavním obsahem:

- Cestování a turismus
- Management rekreace
- Programy turistických oborů
- Průvodcovství, vedení zájezdů
- Příprava pozemního personálu (letišť)
- Rekreace a volný čas
- Služby cestovního ruchu
- Služby cestovních kanceláří
- Turismus
- Volný čas a turismus

Nezahrnuje:

- o Studium *rekreačních činností a činností prováděných ve volném čase pro školní děti* je zahrnuto do oboru 761 „Péče o děti a mládež“.

813 *Sporty*

Sporty je studium technik a dovedností ve zvoleném sportu. Jsou zde zařazeny programy s tímto hlavním obsahem:

- Fyzická příprava (sport)
- Gymnastika
- Jezdectví
- Kopaná
- Potápění (sportovní)
- Programy pro rozhodčí a jiné sportovní funkcionáře
- Programy pro sportovní trenéry
- Přijímání sázek (na dostizích atd.)
- Příprava sportovních instruktorů
- Sport
- Sportovní koučování
- Techniky a dovednosti ve zvoleném sportu
- Vedení ve sportu

Zahrnuje:

- o *Jezdectví / příprava dostihových jezdců.*

Nezahrnuje:

- o *Příprava školních učitelů tělesné výchovy je zahrnuta do oboru 146 „Příprava učitelů odborných předmětů“.*

814 *Služby pro domácnost*

Služby pro domácnost je studium různých služeb pro domácnost, například vedení domácnosti, uklízení, praní, šití atd. Jsou zde zařazeny programy s tímto hlavním obsahem:

- Hospodaření domácnosti
- Chemické čištění
- Kominictví
- Nauka o vedení domácnosti
- Pohřební služby a nauka o pohřebnictví
- Praní
- Příprava pokrmů (v domácnosti)
- Ruční práce (v domácnosti)
- Spotřebitelská ekonomika
- Správce domu / domovník
- Správcovství, vedení domácnosti a služby v domácnosti
- Šití (v domácnosti)
- Úklid

Zahrnuje:

- o *Úklidové programy jsou zahrnuty v tomto oboru, i když se zaměřují na úklid škol, nemocnic, továren atd.*

Nezahrnuje:

- o *Studium údržby budov je zahrnuto do oboru 582 „Stavebnictví a inženýrské stavitelství“.*

815 *Kadeřnické a kosmetické služby*

Kadeřnické a kosmetické služby je studium péče o vlasy a tělo za účelem zlepšení vzhledu. Jsou zde zařazeny programy s tímto hlavním obsahem:

- Fitness centra
- Holičství

- Kadeřnictví
- Kosmetické služby
- Kosmetologie
- Léčebná kosmetika
- Make-up
- Manikúra
- Masáž (kosmetická)
- Pedikúra
- Služby kosmetických salónů (léčebná kosmetika)
- Udržování dobré tělesné kondice a štíhlé linie
- Vlášenkářství
- Výroba paruk

840 Přepavní služby a spoje

Přepavní služby a spoje je studium provozu, řízení a směřování lodí, letadel a jiných forem dopravy. Jsou zde zařazeny programy s tímto hlavním obsahem:

- Dopravní programy
- Komunikace (letecké, železniční, silniční atd.)
- Letecký dispečink
- Letectví
- Lodní provoz
- Námořnictví
- Navigační techniky
- Pilotáž a navigace
- Plavební nauka
- Poštovní služby
- Programy pro námořníky
- Programy pro posádku letadla (pilotování a navigace)
- Programy pro řidiče
- Příprava letušek / stewardů
- Příprava palubních průvodčích
- Řízení autobusu a autokaru
- Řízení jeřábů a jeřábových vozíků
- Řízení letového provozu
- Řízení nákladních vozů
- Řízení poštovní přepravy
- Řízení silniční automobilové dopravy
- Řízení vidlicového zdvižného vozíku
- Řízení železniční dopravy

Zahrnuje:

- o Příprava palubních průvodčích.

Nezahrnuje:

- o Programy služeb telefonních sítí jsou zahrnuty do oboru 523 „Elektronika a automatizace“.
- o Programy pro obsluhu telefonní centrály jsou zahrnuty do oboru 346 „Sekretářské a kancelářské práce“.

850 Ochrana životního prostředí – širší programy

Ochrana životního prostředí – širší programy je studium ochrany životního prostředí bez specializace na některý podrobně vymezený obor. Jsou zde zařazeny širší programy s tímto hlavním obsahem:

- Nauka o životním prostředí
- Ochrana životního prostředí
- Péče o životní prostředí
- Programy využití přírodních zdrojů

- Uchovávání přírodních zdrojů
- Uchovávání půdy a vody

851 Technologie ochrany životního prostředí

Technologie ochrany životního prostředí je studium postupů, jejichž úkolem je minimalizovat odpad a plýtvání a omezit znečišťování. Zahrnuje programy zabývající se kontrolou vody, ovzduší, půdy atd. Jsou zde zařazeny programy s tímto hlavním obsahem:

- Ekologická technologie
- Kontrola hlučnosti
- Kontrola průmyslového odpadu
- Kontrola znečištění ovzduší
- Kontrola znečištění vody
- Kontrola životního prostředí
- Recyklace
- Technologie ochrany životního prostředí

Nezahrnuje:

- o Programy zabývající se *hygienickými normami potravin, vody atd.* jsou zahrnuty do oboru 853 „Veřejné hygienické služby“.

852 Přírodní prostředí a přirozené formy života

Přírodní prostředí a přirozené formy života je studium vztahů mezi živými organismy v přírodním prostředí za účelem ochrany přírody a života v přírodě. Zahrnuje studium zakládání a udržování přírodních parků, které se mají zachovávat v původním přírodním stavu. Jsou zde zařazeny programy s tímto hlavním obsahem:

- Ochrana půdy a hospodaření s půdou
- Péče o přírodu
- Péče o přirozené formy života
- Správa národních parků a divoké zvěře
- Studium přirozených forem života

Nezahrnuje:

- o Studium *lesnictví a zahradnictví* je zahrnuto do některého z oborů v rámci 62 „Zemědělství, lesnictví a rybářství“.
- o Studium *myslivosti* je zahrnuto do oboru 623 „Lesnictví“.

853 Veřejné hygienické služby

Veřejné hygienické služby je studium veřejných služeb zabývajících se záležitostmi, které ovlivňují zdraví veřejnosti, například hygienickými normami pro potraviny, zásobováním vodou, kanalizací a odvozem odpadků a úklidem ulic. Jsou zde zařazeny programy s tímto hlavním obsahem:

- Hygienické normy
- Hygienické služby obecní
- Obecní / komunální hygiena
- Odstraňování odpadků
- Odstraňování odpadků / odpadních vod
- Sběr odpadků
- Úklid ulic
- Zásobování vodou (služba)

Zahrnuje:

- o Programy *veřejných služeb zabývajících se záležitostmi, které ovlivňují zdraví veřejnosti*, například hygienickými normami pro potraviny a zásobování vodou, odstraňováním odpadků, úklidem ulic atd.

860 Bezpečnostní služby – širší programy

Bezpečnostní služby (širší programy) je studium bezpečnostních služeb bez specializace na nějakou podrobně vymezenou oblast. Jsou zde zařazeny širší programy v rámci bezpečnostních služeb.

- Bezpečnostní služby (širší programy)

861 Ochrana osob a majetku

Ochrana osob a majetku je studium veřejných služeb týkajících se ochrany majetku a osob. Zahrnuje přípravu pro policejní práci, veřejnou bezpečnost, požární ochranu a hasičství. Jsou zde zařazeny programy s tímto hlavním obsahem:

- Bezpečnostní služby a služby zabraňující ztrátám
- Dodržování veřejného pořádku
- Ozbrojený doprovod
- Policejní práce
- Policejní studium
- Potápěčství (profesionální)
- Požární ochrana (hasičství)
- Požární technika
- Práce plavčíka
- Programy pro celní správu
- Veřejná bezpečnost
- Vězeňství

Nezahrnuje:

- o Studium *práva* je zahrnuto do oboru 380 „Právo“.
- o Studium *kriminologie* je zahrnuto do oboru 312 „Sociologie a kulturologie“.

862 Bezpečnost a ochrana zdraví při práci

Bezpečnosti a ochrana zdraví při práci je studium rozeznávání, hodnocení a kontroly faktorů životního prostředí spojeného s pracovištěm. Jsou zde zařazeny programy s tímto hlavním obsahem:

- Bezpečnost a ochrana zdraví na pracovišti
- Bezpečnost práce
- Ergonomie (bezpečnost a ochrana zdraví při práci)
- Ochrana zdraví při práci a hygiena práce
- Péče o pracovní síly
- Péče o pracovní síly (bezpečnost)
- Pracovní prostředí
- Stres při práci

Nezahrnuje:

- o Studium *rehabilitace a léčby nemocí z povolání* je zahrnuto do 726 „Terapie a rehabilitace“.
- o Studium *pracovního práva* zahrnuto do oboru 380 „Právo“.
- o Studium *ergonomie* je vyloučeno z tohoto oboru, pokud klade důraz na technické aspekty, a je zahrnuto do příslušného oboru v rámci 52 „Technické vědy a technické obory“.

863 Vojsko a obrana

Vojsko a obrana je studium veřejných služeb spojených s válečnictvím a obranou a určené k poskytování přípravy v principech a praxi vojenské vědy. Jsou zde zařazeny programy s tímto hlavním obsahem:

- Národní bezpečnost
- Studium obrany země
- Teorie války

- Vojenská příprava
- Vojenství

Nezahrnuje:

- o Vojenský personál účastnící se v nevojenských programech by měl být klasifikován podle obsahové náplně programu přípravy.

9 – Nezačlenitelné programy

999 Nezačlenitelné programy

Kód „999“ může být použit jen **ve výjimečných případech** pro sběr dat z neznámých nebo nespecifikovaných oborů.

- Nezačlenitelné programy

LITERATURA

Čís.	Vydal	Jaz.	Název	Vydáno
[1]	UNESCO	EN	International Standard Classification of Education ISCED 1997	XI / 1997
[2]	UNESCO	EN	Operational Manual for ISCED-1997	VI / 1999
[3]	OECD	EN	Classifying Educational Programmes (Manual for ISCED 97 Implementation in OECD Countries)	1999
[4]	Eurostat	EN	Fields of Education and Training, Manual	XII / 1999
[5]	Eurostat	EN	Fields of Education (Manual)	1999
[6]	ÚIV	CZ	Mezinárodní norma pro klasifikaci vzdělávání ISCED 1997 <i>překl. [1]</i>	1999
[7]	ÚIV	CZ	Klasifikace vzdělávacích programů (Uživatelská příručka pro zavádění ISCED 97 v zemích OECD) <i>překl. [3]</i>	2003
[8]	ÚIV	CZ	Obory vzdělávání a přípravy v rámci ISCED 97 (Příručka) <i>překl. [4]</i>	2003